

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele se se adreseze la Redactiunea dela
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	„BISERIC'A si SCOL'A“
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Er banii de prenumeratiune la
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	„TIPOGRAFFA DIECESANA IN ARAD.“
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Vadi'a bisericeii române.

In statutulu organicu se impune o indatorire membriloru bisericeii: „a aperi vadi'a si onórea bisericeii . . . si a sustiené vadi'a bisericeii.“¹⁾

Romanii gr. or. din Metropoli'a Transilvaniei si Ungariei sunt multu ocupati cu afacerile bisericesci, scolare si fundationale, cu tóte acestea vadi'a bisericeii scade din di in di. Nu e necesitate se facemu oglind'a acestei imprejurari triste, cà fie care o vedemu in realitate, ci este necesitate a ne face atenti la seriozitatea acestei imprejurari. In Transilvani'a si Ungari'a am avutu si mai avemu numai uniculu terenu de dezvoltare, acel'a alu bisericeii, de acest'a avemu necesitate a-lu conservá. In timpurile acestea nu e mirare, cà factorii bisericeii se considera mai putinu, pentrucà vedemu cu totii, cà directiunea materiala naturala a luat unu aventu, fiindcà cultur'a preste totu se preda astfelu, incât indirectu se despretiuesce bisericeii. Afara de acést'a vedemu cu toti, cà specialitatile de sciintia pentru necesitatile societatii au reprezentantii lor cu multu mai forte, de câtu ce-i are specialitatea teologica. Deosebitu apoi constitutiunea nóstra bisericesca, acestu odoru scumpu a devenitu in unele locuri mijlocu de a se calcá vadi'a bisericeii, in locu de a o sustiené.

Din acésta imprejurare si din alte scaderi ale factoriloru din parochii, scade si onórea bisericeii. Avemu o datorie santa, ca se nu remanemu indiferenti fatia de acést'a decadere, càci suntemu indiferenti fatia de religiositate, de morala si de cultur'a poporului romanu si chiar fatia de ostenéla membriloru Sinódelor eparchiale cu regulamente, càci nu va fi cine se le asculte.

Potu fi scađeri la persóne in deosebitele parti ale bisericeii, dar pentru acést'a nu este intiepciune a urgisi bisericeii, cà urgisimu invetia-

tur'a ei si scutulu poporului romanu; ci avemu datorie tocmai prin constitutiunea ei, se indreptamu scaderile si se ridicamu onórea bisericeii. Nu numai invetiatur'a religioasa si morala, care e necesaria fie carui omu, reclama a se sustiné demnitatea bisericeii, ci insusi scutulu ce da bisericeii pentru esistintia unui poporu. Pentruca se fimu intielesi asupra celoru ce voimu a dice vom face o ochire repede in Istori'a bisericesca, ca se vedemu ce scutu a datu bisericeii, vom espune vederile nóstre ce intielegemu sub bisericeii si vadi'a ei; vom face observari la purtarea fetiiloru bisericesci, observari la tienut'a membriloru bisericesci; la predica si cantarea bisericesca, cari sunt mijlóce de a atrage pe membri bisericeii si a-se interesá de invetiatur'a ei.

Conducerea poporului romanu in imprejurarile cele mai funeste: ca supt gónele pagániloru, ca supt popórele barbare, cari au inundatu Daci'a din secululu alu 3-lea pana la alu optulea, a avut'o bisericeii. Supt scutulu bisericeii a fost elu aparatu ca se nu fie cutrupitu, in viéti'a lui sociala nationala. Dintre scriitorii romani celu mai renumitu, fericitulu I. Eliade Radulescu constatéza acestea dicandu: „Strabunii nostri, cari venira cu Traianu in Daci'a fura cei mai multi, putemu dice, crestini. Pre acele timpuri, numai crestinii aveau nisce credintie si sperantie; ei sciau se infrunte mórtea, ca si pe cruce pe rugu si pe róta.“

„Cristianismulu nu putea se vie dela omenii lumei, ci a descinsu din ceruri, elu spalá si curatí individele de omulu vechiu prin baptismu si ilu revesti in omulu nou . . . si elu facu se fie unu filiu d'a dreptulu alu lui Dumnedieu. (Pavel e. Galanteni e IV v 7.

„Dela Aurelianu cand devenisera mai toti romanii crestini, o rupsera acestia cu Roma. Aurelianu trecu Dunarea in Mesia si Parintii nostri remasera in Dacia autonomi, condusi de bisericeii

¹⁾ Statutul organicu § fi 23 si 50.

crestina; ei se indatinara a fi frati alaturea cu Gotii, pe cari i crestinasera.

„Institutiunile Daciei de aci inainte fura institutiunile eclesiei primitive ale Apostolilor.

„Primele dar societati se condusera in Dacia de Ecclesia.

„Daca dupa doctrinele séu credintiele crestiane, totu individulu isolatu erá sacru si autonomu cu voea si libertatea sa proprie; cu atáta mai vertosu individulu moralu séu colectivu devenea si mai sacru: O eclesie séu o aglomeratie de o mie de individe, erá de o mie de ori mai sacra.

„Daca toti cetatienii din tóte partile isi alegau pe conducatorii lor respectivi prin votulu universalu, i si ascultau.

„Multe documente se afla risipite in fragmente despre Istori'a Ecclesiei, care arata doctrinele, credintiele si viéti'a din acele epoce, destulu de interesante.

„Atunci nu erá altu spiritu ce insufflá lumea crestina decât frati'a si solidaritatea.

„Episcopii erau alesi de cleru si de laici. Metropolitulu Teofil si alti urmatori se aratá in Sinódele ecumenice si se numescu Apostolii Daciei.

„Eclesi'a primitiva erá o adunare de temple vii. Biseri'ca si acum este acea, ea sta inca in picióre; canónele ei sunt in vigóre; ea este totu biseri'ca Sinodica si Apostolica²⁾

Se constatéza aceste daca aruncam o ochire cât de repede in cele patru període ale Istoriei crestine; aflamu in periodulu I-lea biseri'ca din Daci'a sub Teofilu si Nichita, Irineiu, Sava Ursu, Simeon Anthum etc. ca supt niste Apostoli, dovada serbarea lor. „Ei si urmatorii lor amblanziau popórele barbare prin predicarea cuventului lui Ddieu si faptele cele bune“ si „Episcopii si Preotii din timpii primitivi ai Crestinatati se distingeau de laici prin o viéti'a sfanta“³⁾

In periodulu alu III-lea si alu IV-lea biseri'ca a condusu poporulu romanu in viéti'a morala religiósá; ea a deschisu usile pentru cultura, pentru cartile romane; ea conducea fiii ei la tóte necesitatile lor. (Va urmá.)

Dela sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare din siedinti'a III.)

Cu privire la alegerea deputatilor mireni in cerculu B. Comlosiu, unde actele electorali, cu exceptiunea protócolului de alegere din Beba vechia, care in sa nu alteréza rezultatulu alegerei, — sunt in ordine, comisiunea verificátore, prin raportorulu ei Paulu Rotariu, ii propune sinodului spre verificare care declara verificati pe alesii Emiliu Babesiu si Stefanu Ji-

anu; éra in contra invetiatoriului din Beba-vechia si a fratelui seu invetiatoriu in Constantia, cari afirmative ar fi falsificatu protócolulu electoralu din Beba, insarcinéza consistoriulu eparchialu a ordiná prin organele sale investigatiune.

Cu privire la alegerea in cerculu preotiescu alu Chisineului, unde a dirimatu votulu presiedintelui-comisariu consistorialu, comisiunea fara a servi casulu dreptu precedintia propune verificarea alesului Michailu Sturza din motivulu cá contra erorii formali nu s'a insinuat protestu.

Deputatulu Vincentiu Babesiu din acelu motivu propune verificarea lui Michailu Sturza in cerculu Chisineului, cá alegetorii insisi prin dechiararea lor cupriusa in protócolulu electoralu, cumca acél'a dintre cei doi candidati cu voturi egali se fia alesulu lor deputatu, pentru carele va decide comisariulu-presiedinte si cá dupa deciderea acésti'a pentru preotulu Michailu Sturza — toti s'au aratatu invoiti si multiamiti, prin urmare alegerea acésti'a iea form'a de unanima. Sinodulu in urm'a propunerii motivate de Vincentiu Babesiu dechiará pre Michailu Sturza de verificatu.

Alegerea lui Elia Moga in cerculu preotiescu alu Beiusiului, unde s'a comisu gresiél'a cá in protócolulu electoralu (in locu de totalitatea) se dice a fi facuta cu unanimitate in locu de „cu totalitatea voturilor“, comisiunea dupa indreptarea gresiei si din motivulu cá protestu nu s'a insinuat contra alegerei, pre alesulu Elia Moga ílu propune spre verificare. Sinodulu verificá pre Elia Moga cu acelu adausu facutu de Alesiu Popoviciu, ca casulu se nu servésca de precedintia pe viitorime.

Alegerea lui Paulu Popu in cerculu mirenescu alu Beiusiului, comisiunea a aflat'o cá a decursu conformu nomativelor prescrise, deci pre alesulu ílu recomanda spre verificare. Sinodulu dechiará pre Paul Popu de verificatu.

Urméza la ordine raportulu comisiunei pentru petitiuni. Raportorulu Georgiu Feieru propune ca petitiunile si rugarile cuprinse sub literile de sub punctele a) pana inclusive l) (a se vedé nrulu trecut) se transpunu la consistoriile eparchiale spre a-le resolví si a-le luá in consideratiune dupa putintia.

Deputatulu Vincentiu Babesiu din incidentulu alegerei de deputatu preotiescu in cerculu Chisineului, considerandu cá acea alegere anormala s'a potutu intemplá numai pentru defectuositatea in specialu a instructiunilor electorali, considerandu cá dreptulu d'a regulá defnítivu afacerile electorali este alu sinodului (st. org. §. 91. lit. k.) propune, se se esmita o comisiune de trei pentru d'a elaborá unu proiectu regulatoriu de alegeri in tóta form'a si estinderea. Sinodulu primesce propunerea cu acelu adausu facutu prin deputatulu Paul Rotariu, ca la sinodulu anului viitoriu comisiunea de trei se-si substérna elaboratulu in acestu meritu éra in comisiune se alegu deputatii Ieroteiu Belesiu, Vincentiu Babesiu si Nicolau Zigrea.

Deputatulu Ioanu P. Desseanu avendu in vedere cá intemeierea de scoli medie confessionali si mai alesu intregirea institutului pedagogico-teolngicu cu o scóla media e de necesitate suprema — propune, ca cuventarea de deschidere a Ilustratati Sale Dlui Episcopu-presiedinte referitória la aceea parte unde se recomanda infintierea unei scoli medie — se se estradee comisiunei scolare spre pertractare si raportare in acésta sessiune atát pentru chestiunea infintierii

²⁾ Institutiunile Romaniei de Heliade Radulescu pag. 10.—36.

³⁾ Istori'a Fotino pag. 174.

scolei medii, cât și pentru fondarea unui alumneu generalu corespundietoriu pentru elevii dela diferitele institute din locu. Propunerea se primesce.

Siedinti'a a IV. Se citește protocolulu siedintiei de eri și apoi se autentice.

Din partea presidiulu se presentéza rugarea mai multor locuitori din Ohaba-lunga pentru un ajutoriu pe sém'a cladirii bisericeii parohiale, precum și petitiunea deputatiloru Vasiliu Papu și Iosif Pintia pentru a-se mijloci liberarea preotimei de-a estradá din oficiu estrasele matriculeloru in cause lasamentarie. Se transpunu la comisiunea pentru petitiuni.

Reclamulu consistoriulu din Arad in cestiunea: daca in sínódele protopresbiterale pentru alegerea de protopresbiteru potu luá parte, ori nu, și persóne din alte protopopiate, se transpune la comisiunea organizátore.

Se presenta telegam'a Preas. Sale Ioanu Popasu, Episcopulu Caransebesiulu, prin care cere respunsu telegraficu, din câti membri se fie compusa delegatiunea pentru impartirea fonduriloru comune, și cand se începá activitatea sa? Se transpune la comisiunea fonduriloru comune, ca insarcinarea ca asupra acestei afaceri se rapórté câtu mai ingraba.

Urméza la ordine raportulu comisiunei bisericesci, care prin raportorulu ei Vasilie Mangra, face darea de séma asupra raportelor ambelor consistorie ca senate bisericesci, dela Aradu și Oradea-mare. In partea statistica a rapórtelor consistoriali se arata că in senatulu bisericescu alu consistoriulu din Arad se afla: 1 ases. ordinariu ca referinte, 13 asesori onorari, și 2 defensori matrimoniali.

Cu privire la statistica clerulu, a poporulu și a bisericiloru parohiale din eparchia, din rapórtel consistoriale se constata că in conscriptiunea consistoriulu Aradanu se afla: 1. manastire a Hodosiu-Bodrogulu cu 1 Archimandritu, 4 protosinceli, 3 ieromonachi, 1 ierodicon, și 1 novitiu; mai departe se afla 11 circumscripțiuni protopresbiterale cu 323 comune matre, 65 comune filiale, 327 biserici, 405 parohii, 61.989 familie (numere de case) cu 325,633 suflete; in decursulu anulu 1881 s'au botezatu 15.522 nou nascuti, au repausatu 13.485 și s'au cununatu 3634 parochi.

Consistoriulu aradanu arata mai departe că preoti actuali sunt: 9 protopresbiteri, 2 administratori protop. 208 parochi, 148 administr. parochiali, 23 capelani și 2 diaconi, preoti emeriti 2 și preoti destituiti 2 érași; in decursulu anulu au repausatu 7 preoti, s'au hirotonitu 12 preoti, au depusu esamenu de calificatiune 7 teol. absoluti. Éra in circumscripțiunea consistoriulu dela Oradea-mare, dupa raportulu aceluiași consistoriu se afla: 7 circumscripțiuni protopresbiterale cu 4 protopresbiteri actuali și 3 administratori, 282 parohii matre și 78 filiale cu 291 biserici; dintre parohii 247 sunt deplinite, parte definitivminte parte cu administratori provisorii; éra 35 parohii sunt vacante, care parte stau sub regulare conformu regulamentulu congresualu, parte este in lucrare deplinirea loru definitiva; numerulu preotiloru in circumscripțiunea cons. oradanu face: 217, dintre cari 158 sunt parochi, 52 adm. parochiali și 7 capelani. La finea anulu 1881 se arata in circumscripțiunea aceluiași consistoriu: 29.177 familii (numere de casa) cu 154.248 suflete; numerulu nasceriloru e: 7441, éra alu casuriloru de mórte 6.303. numerulu cununieloru: 1448. in cursulu anulu 1881 au repau-

satu 11 preoti și s'au hirotonitu 8; au depusu esamenu de calificatiune 9 teol. absoluti.

Aceste date statistice reasumandule tóte se constata că in dieces'a Aradulu se afla a) 1 manastire, cu 1 Archimandrit, 4 protosinceli, 3 ieromonachi, 1 ierodicon și unu novitiu; b) 18 circumscripțiuni protopresbiterale, cu 605 parohii matre, 143 parohii filiale; 618 biser. 91.166, fam. (numere case) 479.881 suflete; botezati 22.963., morti 19.788., parochi cununate 5082; 13 protopresbiteri, 5 adm. protopres.; 596 preoti, dintre cari 366 parochi, 200 adm. parochiali și 30 capelani; au repausat 18 preoti, s'au hirotonitu intru preoti 20 clerici; au depusu esamenu de calificatiune 16 teol. absoluti; parochii vacante sunt 56.

La institutulu clericalu din Arad cu trei cursuri (clase) sunt aplicati: 1 directoru profesor, 2 profesubstituti și 3 profes. interimali și unu cantoru provisoriu. Elevi de toti sunt 56, cu calificatiuni deosebite.

In partea a II a rapórtelor dela senatele bisericesci a-le consistorieloru, despre activitatea acestora in cursulu anulu trecut, Sinodulu ia actu despre acést'a. Éra cu privire la impede-aria și sterpirea concubinateloru, conformu conclusulu sinodalu de sub Nr. 97 din 1881, consistoriulu aradanu se indruma ca se adune datele despre numerulu și calitatea celora, dupa cum a facutu și consistoriulu din Oradea-mare, și totdeodata la propunerea deputat. Paulu Rotariu sinodulu alege o comisiune compusa din deputatii P. Rotariu, Ioan P. Deseanu, Ieroteiu Belesiu, Dr. Georgiu Popa și Vasilie Mangra, carea studiindu afacerea se vina pe sinodulu viitoriu cu-o propunere meritorie cuprindietóre de mesurile corespundietóre in privinti'a impede-arei și esterminarei concubingelor. Sinodulu trecandu cu desbaterile peste rapórtel senatelor bisericescu, decide ca pe viitoriu se presenteze in datele loru statistice din anu in anu o statistica companativa a clerulu și poporulu eparchialu.

Venindu la ordinea dilei raportulu comisiune scolare, — raportorulu Paul Gavrilete cu referinti'a la raportulu senatulu scolaru din Aradu, repórtá, că consistoriulu conform decisulu sinodalu de sub Nr. 114/881 a incredintiatu fisculu consistorialu, ca se procure documintele relative la pamenturile investitoare, fiindu insa afacerea acést'a voluminósa și impreunata cu multe cercetari, cari receru timpu mai indelungatu nu s'au potutu efeptui; la propunerea comisiunii sinodulu ie acést'a spre scire, cu indrumarea, ca consistoriulu se-si continue activitatea in caus'a acést'a, și la sinodulu venitoriu se faca reportu despre resultatu.

Spre a satisface insarcinarii primite din partea sinodulu din anulu trecut Nr. 115. consistoriulu a facut remonstratiune in caus'a fondatiunii „Balla“ din Posionu, Sárospatak și Debretiu, care a si fost obiectu de desbateri in consistoriu; fiindu insa că acést'a nu s'au potutu intruni asupra testulu acelei remonstratiunii, ea se va desbateri de nou. Seie la cunoscentia, indrumandu-se consistoriulu a esecutá cât de curundu decisulu sinodalu amintitu.

Cu privire la decisulu sinodalu de sub Nr. 116. 1881 consistoriulu pentru scól'a din Siasianovetiu, s'a adresatu cu ursoriu catra inalțul ministeriu de culte și instructiune publica, ca se redee confesiunii nóstre ace'a scóla, ce a ocupatu-o dela noi, dar pana acuma n'a sositu nici unu respunsu. Sinodulu decide a-se luá spre scire, avisandu consistoriulu, că déca dupa

unu timpu mai indelungatu, nu va primi respunsu, se repetiésca sollicitarile.

Cu provocare la decisulu sinodalu enunziatu sub Nr. 124/881, consistoriulu arata, că in feriile mari s'a tîenutu cursu de limb'a magiara, din care cauza conferintiele invetiatoresci si cursurile suplenitorie n'a potutu avé locu, dara s'au tîenutu conferintie preotiesci si invetiatoresci cu rezultate bune. Se ie spre scire cu indrumarea, ca se se continue tîenerea conferintieloru.

Dupa decisulu sinodalu Nr. 125/881 in Maiere salariulu invetiatorescu s'a restituita dupa cum a fost. In Siri'a, ca se se reactiveze scóla de fete, la cererea comitetului parochialu, consistoriulu a decisu a li se dá unu pamentu bisericescu, éra despre reactivarea scólei, ce s'a fost incredintiaata concernintelui inspectoru, pana acuma n'a sositu nici unu raportu. Se ie spre scire indrumandu-se consistoriulu a nisui pentru reactivarea scólei din cestiune.

Consistoriulu arata, că nu s'a potutu publicá concursu pentru cartile de scóle, din cauza, că protocolulu comisiunii anchetarie a venitu numai in 4/16. Fauru a. c. la consistoriu. Sinodulu decide a se luá spre scire, indrumandu-se consistoriulu, se nisuéscá a escrie concursu pentru cartile amentite cât mai curundu.

Consistoriulu arata, că, conform decisului de sub Nr. 131/881, sunt in lucrare de a se infintiá reuniuni de cantari si bibliotece in Siri'a, Cianadulu ungurescu si Timisiór'a. In inspectoratulu Birehisiului s'a infintiatu o reuniune preotiesca-invetiatorésca. Sinodulu ie spre scire, recomandandu-se ambeloru consistorie se nisuéscá a infintiá, in cât va fi cu pótintia, astfelu de reuniuni in tóte comunele.

Punctulu 9 din raportulu consistoriului arata deschiderea a dóue scóle in Saversin-Vienesci, si deschiderea uneia in comun'a M. Dombegyház, unde pana acuma n'a fost scóla. Se ie spre scire placuta, recomandandu-se atentiunii consistoriului, in cât pana acuma nu s'ar fi facutu, se iee dispusetiuni si in privinti'a regularii parochiei in comun'a acést'a.

Dupa lege si de dupa provocarea ministeriala, fiindu a-se infintiá o scóla civila in Pecic'a romana, consistoriulu in raportulu seu la positi'a 10 arata, că a incercatu a-se pune in lucrare numai decát infintiarea scólei, dara nu se arata prospecte de a vedé acea scóla curundu infintiata, din cauza, că pamenturile destinate pentru infintiarea numitei scóle, le-au ocupatu invetiatorii actuali sub cuvintu, că acelea ar formá competinti'a lor. La acestu punctu comisiunea nefiindu defeliu multiamita cu rezultatulu de pana acum alu incercariloru consistoriului, si condemandu opusetiunea, ce a intimpinatu consistoriulu din partea comitetului parochialu concerninte propune, éra sinodulu cu delaturarea propunerei deputatului V. Paguba de a nu se primi propunerea comisiunii, decide: a-se recomandá consistoriului, ca se nu incete a capacítá pre credintiosi si a constringe organele subalterne de acolo la infintiarea acelei scóli civile confesionale, respective a unui gimnasiu confesionalu.

Neintielegeri si neregularitati intru incasarea salarielor invetiatoresci in anulu decursu s'au intemplatu in Semlacu, Secasiu, Sant-Andrasiu, Sieitinu, Cuedhiu, Zarandu, Siepreusiu, Buteni, Curta-cheriu si B. Comlosiu, cari inasa consistoriulu le-a complanatu. La propunerea comisiunii se decide a se luá spre scire, éra pentru neintielegerile din Sant-

Andrasiu, fiindu constatatu, că acolo esista o agitatie in poporu, ai carei cauza si faptuitori nu sunt eruiti, consistoriulu se indruma a cercetá si delaturá acesteia cause.

Comunele Ociu si Slatin'a au cerutu, ca oficiile preotiesci se se impreune cu cele invetiatoresci, de asemenea comun'a Dumbrav'a, éra Banesci-Cristesci doriau, ca pe unu tempu postulu invetiatorescu se li remana neocupatu, cari cereri tóte s'au resoltitu negativu, — éra comunei Ravetisiu i-s'a respunsu, că, déca nici dupa deschiderea de concursu, nu se va gasi individuu cualificatu pentru ocuparea postulu invetiatorescu, atuncia se va permite imbinarea oficiiloru. Se ie spre scire.

Consistoriulu arata, că inaltulu ministeriu est-tempu, cu ocaziunea dispunerii de a se tîené adunarea invetiatorésca regnicolara, conchiamarea a trimisu-o si consistoriului nostru, invitandu si pre reuniunile nóstre invetiatoresci, cari au statutele loru intarite de inaltulu guvern, se participe la numit'a adunare. Nepotendu-se vedé din raportu, déca reuniuniloru invetiatoresci s'a comunicatu cuprinsulu chartiei ministeriale, pentru ca se se póta acomodá pe venitoriu, comisiunea propune, si sinodulu decide se fia indrumatu consistoriulu a face acea comunicare reuniuniloru invetiatoresci esistinte.

S'a facutu aretare la inaltulu ministeriu din partea preturei concerninte, că invetiatorimea din Fibisiu, spriginita de preotimea locala ar neglige propunerea limbei magiare in scóla. Consistoriulu comunicandui-se acea aretare din partea inaltului ministeriu, dup'o cercetare rigorósa constatandu aretarea protocolarminte de neintemeiata, acelu protocolu l'a inaintatu la inaltulu ministeriu, care numai de cât a rescrisu, că a luat la cunoscentia. Se ie la cunoscentia.

Fiindu timpulu inaintatu siedinti'a se redica, anuntiandu-se cea procsima pe mane diminéti'ala 9 óre.

[Va urm.]

Despre poporulu românú si poesi'a sa.

(Continuare.)

Acest'a-i Dneloru si Dniloru chipulu ficeii Ardealului, despre carea unu frate alu ei dintre cei pre cari i-au chematu la plivitu dice:

„Cându vedu fati'a-i rumióra
Dorulu aprigu me omóra.
Er cându trece si zimbesce
Câmpu 'n fatia-i infloresce,
Si cându ea se prinde 'n jocu
Se totu légana in locu
Si 'n feciori arunca focu.“

(pag. 301. poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alecsandri Bucuresci 1867)

Unu altu chipu alu fetei de romanu ni-lu aréta canteculu din Basarabi'a in cuvintele urmátóre :

„Dragu mi-a fostu drumu 'ntracóce,
Si n'amu pentru cine-lu face!
Puiculiti'a ce-am iubitu
Dice că m'amu muscalitu.“

si apoi:

„Cându erai Romanu curatu
Sufetulu meu ti-l'am datu

Dar de cându te-ai cazacitu
Esti ca draculu de urîtu.“

(poesii pop. ale rom. adunate si intocmite de V. Alesandri Bucuresci 1867).

Acést'a mustrare a unei fete romane din-cóci de Prutu e numai paruta, càci ea sci bine, cumca romanulu nu se muscalesce, nu-si lapeda neamulu seu; fat'a in sa jalusa pe totu ce e romanescu, prin cuvintele dise îlu admonesce numai se-si pastreze cu scumpatate simtiemintele nationale si limb'a, pre cari impilatoriulu Basarabiei ar voi se le stinga pe veci din fiinti'a romanului.

Ur'a romaniloru din Basarabia contra muscaliloru vine parte de acolo, cà fiindu apasatori, poporulu nostru a suferitu multe nedreptati din partea loru; — parte vine de acolo, cà femeile romane din Basarabi'a fiindu de o frumsetia rara au fostu iubite de muscali si le-au cerutu de sotii; unele dintre ele amagite mai alesu de bogatiile petitoriloru s'an maritatu dupa muscali; dar de dragostea loru se ferésca Ddieu pre tóta fiinti'a femeiesca, càci iéta cum ni-o descrie un'a dintre ficele romane ale Basarabiei:

„Candu eramu la mam'a fata
Purtamu rochii de bucata
Dar de cându m'am maritatu
Cu-unu muscalu din cela satu:
Nici n'amu fusta de purtatu
Nici papuci de incaltiatu!

Muscalulu are o tractare cazacésca, dura, ér inim'a romancei e simtitóre ca nevinovati'a ei; de aceea suspina astfeliu:

„Inim'a-mi e cu lacata
Cându asiu discuiá odata
Ar cunósce lumea tóta,
Cátu amaru si câtu veninu
Bea inim'a la strainu.“

(pag. 406. poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alesandri Bucuresci 1867)

Asia patiescu sermane nevinovate tóte acele romane, cari amagite de avere ori de ranguri, se marita dupa straini, cari nu sciu iubi romanesce. Noroculu e numai, cà in fórté putiene inimi romanesci prinde radacini dragostea strainului! Nu deschideti dar fice de romanu inimile Vóstre candu strainii voru dori se privesca in oglindile loru.

Nu! ci le deschideti aceloru romani, despre cari se puteti dice cà alt'a fica romana din Basarabi'a:

„Ionelu din Chisineu
Dragu îm-e numele teu!
De-i trai se fii alu meu,
De-i muri se te 'ngropu eu.
Se te 'ngropu la capulu meu
Ca se te visezu mereu
Se dormu pe mormentulu teu

Pana ce-a vrea Ddieu,
Ca se me sfersiescu si eu“

(pag. 409. poesii pop. ale Rom. adunate si int ocmit e de V. Alesandri, Bucuresci 1867).

In schimbu cu aceste cuvinte adresate lui Ionelu, iata cum replica dragostei unu frate de-alu lui éراسi romanu din Basarabia:

„Frundia verde de ovesu
Floriceica de pe siesu!
Te-amu indragitu de pe mersu,
Cà-ti e mersulu leganatu,
La inima m'ai secatu!
Floriceica floricea
Vina pe inim'a mea
Langa mine se 'nfloresci
De pasiu reu se te feresci
Sufletulu se-mi recoresci.“

(pag. 403. poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alesandri Bucuresci 1867.)

Cine asculta acestu statu binevoitoriu trasesce in fericire si liniscitu. Nu se teme de nici unu pasiu reu, pentrucà romanulu isi pune capulu pentru ursit'a vietii sale. — Insa roman'a din Basarabi'a nu numai iubescce. Din pieptulu ei isbucnesce adeseori mani'a asupra impilatoriloru tierii sale; cum trece unu timpu mai lungu de candu n'a vediutu pre acela, care-lu doresce, ea se teme, cà omid'a cazacésca i-au stiinsu vietia; de aceea cànta:

„Frundia verde póma córna
Ast'a iérna erá iérna
Si ninge a si viscolea
Baditi'a la noi vinea.
Dar acu-i seninu si bine
Si baditi'a nu mai vine.
Ori de mine-i s'a uritu,
Ori cazaci l'au omoritu,
Arda-i foculu la unu locu
Cum arde peptu-mi in focu!

[pag. 405. poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alesandri Bucuresci 1867.]

Dupa-ce am ascultatú câteva doine din Basarabi'a, se ne întórcemu intr'alta parte locuita de romani, unde Lena duce apa dintr'unu limpede isvoru. Unu voinicu calare se opresce privityndu-o si elu dice:

„Cerui apa din isvoru
Ea mi-o tulbura cu doru.
Cerui apa neatinsa
Ea mi-o da cu doru aprinsa.
Cátu am datu de o-am beutu
Len'a alta mi-au parutu,
Mi-a parutu unu toporasiu
Recoritu de-unu isvorasiu.
De pe calu me detei josu
Se iéu flórea s'o mirosu,
Ea s'au prefacutu pre locu
Intr'unu fluturelu de focu.
Vrui se-lu prindu elu au sburatu
Vrui se beu, ap'a-a secatu.
Vai de mine ce pecatu
Len'a cà m'au farmecatu!

Acést'a farmecatura a tieranei romane este fórte periculósa, pentruca daca-ai ajunsu odata a fi farmecat, nu mai ai odihna nici diu'a nici nóptea, si cu odihna sbóra si gândurile fara a se opri. Asia remase si caletoriulu farmecatu de Lena, si spre a-si resbuna inlantiuirea inimei sale dice :

„Fire-ai Lena blastemata
De-a mea minte tulburata,
Se ajungi unu negru noru
Ca se ploii lacremi de doru !

(poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alecsandri Bucuresci 1867, pag. 237.)

Dupa acestu blastemu doiosu caletoriulu pléca mai departe in drumulu seu.

Pentru a mângaiá pre calatoriulu, care ast-feliu remâne farmecatu de fata dela isvoru, unu sotioru de-alu lui canta cu unu glasu nepasatoriu :

„Frunderia verde de sulfina
Plange mândra si suspina
Ca pe dealu pe colnicele
Si-au perdutu sermana lele
Dragostile tinerele.
Frunderia verde de susaiu
Lele nu mai dice vai,
Din ochi lacrimi nu mai stórce
Cà ce sbóra nu se 'ntórce
Firulu ruptu nu se mai tórce.

[poesii pop. ale Rom. adunate si intocmite de V. Alecsandri Bucuresci, 1867.]

Acestu adeveru alu doinei poporale se es-prima si in proverbulu „Nu fugí dupa róta, care nu te astépta“, prin urmare nici dupa omulu, care te incunjura.

Inzadaru, càci muritoriulu pana ce va avea inim'a in sinu nu se va lasa de a nu iubi, ér poporulu romanu frate de cruce cu dragostile, nu se va lapedá nici cându de ele, càci acele i-aprindu faclii pre caille spinóse ale traiului seu.

(Va urmá.)

Importantia limbii materne si ortografi'a fonetica.

(Continuare si fine.)

Acum se revenim onorata adunare generala la scopulu disertatiunei mele care este : Introducerea ortografiei cu semne in tóte scólele nóstre poporali.

Dupa ce s'a eliminatu alfabetulu cirilu din scrierea romana, s'a escatu infocate desbateri intre literatii nostri, pentru a scrie limb'a romana cu litere latine.

Dar cine erá óre competentu a decide finalminte in cauza de cât organulu chiepmatu spre acést'a, adeca academi'a romana din Bucuresci; deci aci s'a si inceputu si continuatu desbaterile asupra regulárii ortografiei.

Cu multa seriositate si cunoscintia de lucru s'a desbatutu regularea ortografiei in sinulu academie.

Unii erau etimologisti, cari pretindeu cà in scriere au se se observe legile gramaticali si etimo-

logice, fara privire la legile eufoniei, cà adeca trebuie a-se scrie cuvintele cu literile cu cari sunt scrise in cuvintele originali latine, lasandu cetitoriulu ale pronuntiá dupa placu.

Altii erau fonetisti, cari staruia se se scrie limb'a asia cum se pronuncie, abstractie facandu de pronunci'a stricata si corupta introducandu óre care semne, pentru inlocuirea literelor, ce lipsescu in alfabetulu latinu, pentru esprimarea sunetelor romanesci.

Altii erau in fine, cari voiau a inpacá cele dóue sisteme, spre a conservá dupa putintia si etimologi'a latina si pronunci'a romana.

Éta ce dice in privintia acést'a reportorulu comisiunei pentru desbateria proiectului ortograficu Dlu T. Maiorescu la 8 Aprilie 1880.

„Acestu principiu va dá limbii romanesci o scriere simpla, usióra, conforma, atât cu ideile limbistice moderne, cât si cu cerintiele pedagogice in scóla.“

Dlu Maiorescu a caracterisatu nóu'a ortografie astfeliu : „pe cand ortografi'a de pana acuma a academie romane, erá intemeiate pe unu etimologismu temperatu prin concessiuni fonetice, ortografi'a propusa in proiectulu de fatia este intemeiata pe unu fonetismu temperatu prin necesitati etimologice.“

Éra Dlu secretariu alu academie V. A. Ureche dice in reportulu seu dela 6 Aprilie an. tr. „natiunea are asia dara astadi formulate, fara prejudecarea progreselor viitoare, regulile scrierei limbii sale ; tot ce remane de doritu este, ca acestea se pasiasca peste pragulu incintei acestui institutu, se fie adoptate indata de guvern, si mai cu séma impusa publicatiuniloru didactice.“

In Romani'a prin decretu domnescu s'a impusu, in modu obligatoriu ortografi'a nóua, atât in scóla, cât si in tóte cartile didactice éra prin santulu sinodu s'a introdusu si in cartile bisericesci.

„Biserica si Scóla“ organulu de publicitate alu diecsei nóstre, dice in numerulu seu 21 din an. tr. „Invetiamentul poporalu, si in deosebi studiulu limbii materne, suntemu siguri va fi fórte usiuratu prin adoptarea si introducerea regulelor ortografiei romane stabilite de academie.“

Regulele ortografiei adoptate de academie prin votulu finalu dela 31 Martisioru 1881, se potu vedea din anelele academie, si din jurnalele romane, cari mai tóte a reproduis in colónele loru jacelea reguli. (A se vedea si Biserica si Scóla nr. 20 din an. tr.)

Ortografi'a nóua este apta de a-se aplicá in scóla si din urmatórele motive :

1. Ortografi'a de pana acuma nu erá destulu de precisa, in ceea ce atinge mai alesu sunetele derivate, din care cauza multe cuvinte nici nu se potu ceti indata corect cum sunt : pişcă si piscică, moşie si mōşă, muşcă si musică, pasiune si păşune, mană si mână, pături si pături, satulu si sátul etc.

2. Ortografi'a veche nu reguléza intru nimicu pronunciarea corecta a limbii, prin ce limb'a si-perde multu din frumseti'a sa ; asia noi romanii de din cóci de Carpati, ne-am deprinsu a pronunciá : naciune, educaciune, enaraciune, comisiune, pana cand frumseti'a si pronunciarea corecta a limbii pretindu a-se ceti : naţiune, educaţiune, enaraţiune, comisiune, etc. precum pronuncie fratii nostri de din colo de Carpati.

Ei mai pronuncie : deş, di, dic, si eşire, singur. etc. la noi din contra se pronuncie : deş, di, dic, si eşire, singur. etc.

Va admite ori cine, că alu lor modu de pronun-
ciare este mai frumosu, mai finu, mai elegantu.

3. Una din problemele scóleloru nóstre, cu pri-
vire la limb'a materna, este, de a face ca se dispara
din limba cu deseversire tóte formele corupte, barba-
re si ne estetice, si in locul lor a introduce forme
corecte si frumoase. Acést'a inse nu se póte de cât
pe langa ortografi'a cu semne, căci ortografi'a eti-
mologica, lasandu pronunsierea in voi'a fiecarui lec-
toru, departe de a ne sprijini, intru resolvirea ace-
stei probleme, mai virtosu ne încurea.

Au nu vedem că chiar elevii nostrii in scóla,
unii pronuncie gerund, alții gerundiu, unii concórda
alții concordie; si asia mai departe.

4. Ortografi'a etimologica de pana acum, perde
de pe di ce merge, tot mai multu din terenulu avutu,
căci ortografi'a noua este neasemenatu mai precisa,
prin urmare si mai simpla si mai usióra.

Insusi Dlu Baritiu etimologistu pronunsiatu, re-
cunósee că „pentru incepatori este greu a ceti fara
semne.“ (A se vedea Observatoriulu Nr. 8 din 1878.)

Éta aici, Onorata adunare generala, dupa scrie-
rile pedagogiloru moderni, motive de ajunsu — credu
— spre a introduce si noi in scólele nóstre, ortogra-
fi'a fonetica, ca cu atâta mai fundamentalu, se-ni
cultivamu limb'a materna, pe carea :

„Romanasiulu o iubesc, ca sufletulu seu
Vorbiti scrieti romanesc, pentru Ddieu.“

Blasiu Codreanu,
docinte romanu.

D i v e r s e .

* **Coruri de cantari.** Ni-se comunica din par-
tea ven. consistoriu aradanu că Preaonor. Domnu
Protopopu alu Hasiasiului *Georgiu Cratiunescu* prin
staruintele sale neobosite a isbutitu a infintiá in
protopopiatulu seu in 8 comune coruri de cantari,
compuse numai din plugari. Cand aducemu la cunos-
cinti'a on. publica acestu faptu laudabilu alu Dlu
Cratiunescu, ne magulimn cu speranti'a că elu va fi
imitatu si din partea celoralalti Preaon. Domni Pro-
topresbiteri.

* **Bibliografie.** „*Amiculu Familiei*“ fóia bele-
tristica contienendu cele mai interesante romane,
parte scrieri originale, parte traduceri autorizate,
apare in Gratz in editura lui Paulu Cieslar. Fóia
ese de dóue ori pe luna: la 1 si 15 st. v. si are
odata pe luna unu suplimentu umoristiciu cu ilustra-
tiuni gratis: sub titlulu „*Glumetiulu*.“ Pretiulu abo-
namentului e 4 fl. 80 cr. pe anu si 2 fl. 40 pe juma-
tate de anu. Pana acuma au aparutu 5 numere cu-
prindiendu: „*Venetórea dupa auru*“ romanu in trei
tomuri, cu ilustratiuni.

* **Necrologu.** Dr. *Demetriu Nedelco* profesoru din
dentistica la universitatea din Budapesta, unulu din
columnele vechi ale universitatii a reposatu in Dom-
nulu la 27 l. e. Defunctulu a fostu unu fiu bravu al
natiunii si credinciosu bisericeii nóstre. Nascutu din
parinti romani cu stare buna („caldarariulu celu bo-
gat“) in Lugosiu si avendu aplecare spre invetiatura
a percursu tóta carier'a studiósá, pana a absolvatu
in anulu 1839 medicin'a la Budapesta unde si fu pro-
movatu de doctoru in medicina, dupa ce mai de na-
inte obtienuse gradulu de doctoru in filosofia. Ca me-
dicu practicuu s'a stabilitu in Pesta unde in scurtu
timpu a cascadegatu o popularitate, care nu peste multu

l'a inaltiatu la trépta de protofisicu municipalu in ca-
pital'a tieriei. Unu succesu rar acest'a pentru unu ro-
manu. Cu tóte acestea viéti'a neliniscita a unui me-
dicu practicuu atátu de cercatu, pe langa aceea res-
ponsabilitatea ce incumbe unui oficiantulu la o trépta
atat de insemnata, si care la defunctulu erá cestiune
de consciintia, l'a facutu se se retraga din postu si
se se dedice numai dentisticeii. Astfelu la anulu 1843
se denumi de profesoru la catedr'a pe atunci institu-
ita de dentistica, care postu îl si implini cu demni-
tate pana la móрте. Nedelco a fostu unulu din cei
dantaiu mediciu romani. In alu 3-lea deceniu alu se-
cululu nostru trei medici fura promovati la univer-
sitatea din Budapesta: Dr. Paulu Vasiciu a muritu
anulu trecutuu. Dr. Atan. Siandor emeritulu profesor
dela institutululu nostru pedag. teol. si Dr. Nedelco.
Din acestia numai Dr. Siandor traiesce bucurându-
se de placerile betranetiei cu trupu si sufletu sanatosu.
Dr. Nedelco este jelitu de 2 fete maritate si 2 fe-
ciori majoreni. Unulu din ginerii sei este G. Radu-
lescu formacistu in Vatiu langa Pesta. A' lasatu mai
multi nepoti dupa sine. Fiei tierin'a usióra, si me-
moria binecumentata!

* „**Scóla Practica**“. Magazinulu de lectiuni si
materii pentru instructiunea primara de Vasilie
Petri. Nr. 1 dela 1 Aprile alu acestei folositóre
scrieri periodice, care apare la prim'a fiacarei luni in
numere de câte 2 cóle si costa pe anu 3 fl., contiene
urmátorele tractate. Programa, — „Planu de lectiuni
pentru scóle elementare romanesci“ (intocmitu pe trei-
dieci de septemani de Vasilie Petri). — Gradin'a Scólei
(lectiuni practice din invetiamentulu intuitivu). —
Limb'a romana in scólele elementare, tractata din
bucati de cetire. — Raportu despre visitarea unoru
scóle in Martisioru a. c. — Anunciu. — Bibliografia.

* **Invitare de prenumeratiune** la opsiorul
„Regule de Bon-ton“ séu „Regule despre portarea
in societate“ (Estrageri din deosebite isvóre) de Cor-
neliu Popu Pecurariu. teologu in Blasiu (Balásfalva)
Regulele de „Bon-ton“ tractéza despre portarea ele-
ganta in ori-ce imprejurari a vietiei, precumu: des-
pre portarea in familia, teatru, concerte, baluri, des-
pre portarea in calatorii, in case straine, despre
facerea visiteloru, despre presente, charte de visite,
despre portarea la cununie, despre salutari si alte
impregiurari ale vietiei, continendu unu avisu despre
demnitatea junimei studiósé si datorinti'a Stimatului
Publicu romanescu facia cu acést'a precum si unu
cuventu de inchiare contra luxului esistente in so-
cietatea romanésca moderna. Pretiulu 20 cr.

* **Membri in asociatiunea aradana** s'au incrisu
si a solvitu ratele câte pe anu urmatorii Domni:
Daniilu Gaboru subjude reg. in Siri'a 2 fl. Petru
Suciu farmacistu in Aradulu nou 2 fl. Teodoru Pa-
catianu not. com. in Jadani 2 fl. Adalbertu Mihailo-
viciu adv. in Siri'a 5 fl. Romulu Ciorogariu profesoru
pe 1881. 2 fl. Nicolau Robu not. com. in Halmagiu
Dimitriu Nachi Ardeleanu not. sub. in G. Varsand
2 fl. Lazaru Tescula profesoru in Aradu pe 1881-1882.
4 fl. Ioanu Cimponeriu cano. Consistoriu. pe 1882. 2 fl.
Mihaiu Jurm'a arch. consis. 2 fl. de totu 25 fl.
Ignatiu Papp perceptore.

Necrologu. Iozefina nascuta Nemesiu, ca socie,
Iuliu Fogarasiu si Verginia Olariu nascuta Fogarasiu,
ca fii, Cristin'a Bogdanu nascuta Fogarasiu, ca sora
Iosifu Olariu, ca ginere si Anna Fogarasiu nascuta
Ekert ca nora, in numele lor, precum a nepotiloru
de dupa fii: Iuliu si Anna Fogarasiu, Eugeniu, Adri-

anu si Iuliu Olariu, de dupa frati Sidonia si Vergiliu Fogarasiu si George Bogdanu precum si a numerosilor consangeni, aducu la cunoscintia trista si dureroasa stirea despre trecerea din vietia la cele eterne a multu iubitelui loru sociu, tata, frate socru si unchiu: PETRU FOGARASIU, notariu cercuale a Zamului, fostu deputatu la congresulu nationalu bisericescu, dela 1862 reprezentante in congregatiunea comitatensa a comitatului Hunedorii si membru alu Asociatiunei Transilvane, pentru literatura si cultura poporului romanu, intemplata la 20/8 Aprilie 1882. dimineti'a la 3 ore, in alu 53-le anu alu etatii si alu 33-le a fericitei casatorii, dupa unu morbu indelungatu. Inmormentarea se va intempla Sambata la 22/10 Aprilie 1882. la 3 ore dupa amedi in Zam, dupa ritulu gr. or. Fia-i tierin'a usióra!

* **Multu Onorate Domnule Redactoru!** La notiti'a esita in numerulu 14 alu foiei „Biserica si Scol'a,” sub titlulu: „O alegere de preotu cu gendarmi” ve rogu, se binevoiti a primi spre publicare urmatoriulu respunsu:

Nu voiescu a me osteni cu cercarea: ca cine-i auctorulu numitei notitie, fie acela ori si cine, — fie macaru si unulu dintre recurintii cadiuti la alegerea faimosa din Socodoru, — dar trebue se-i spunu in fatia si fara de reserva: ca intentiunea i-a fost malitiosa si n'a avutu altu scopu de cat: ca se compromita pe protopopulu. Sub firm'a: ca scrie despre alegerea din Socodoru, spune cu tonu inaltu si bucina in lume: ca aceea s'a facutu cu gendarmi — dar tace, ca gendarmii s'au dusu acolo ca se impedece batai'a inceputa intre alegatori. — Domnia sa dice: ca in altariu umblau laicii ca intro casarma, si din cas'a de rugaciune s'a facutu pester'a talhariloru, — dar nu spune si aceea, ca cei din altariu s'au stramtoritu acolo, ca se nu fie calcati sub picioare de cei ce erau incaierati la olalta inaintea altariului. — Domnulu corespondinte mai departe intrevenirea gendarmiloru o aduce inainte ca unu sacrilegiu, trecut cu vederea si suferitu de protopopulu, — dar nu pomenesce si aceea, ca gendarmii au impedeceat versarea de sange in biserica, — si lor se pote multiem restaurarea linistei, incat alegerea s'a pututu continua si a se seversi in pace. — Acestea tote le tace Domnulu corespond., si i-au placutu a se ocupa numai cu acea parte a intemplierii, care o-au pututu mascu cu barfele spre a macula pe protopopulu conducatori. — Domnia sa, in locu de a spune adeverat'a stare a lucrului, se folosese de minciuni si dice: ca notariulu si antistia comunala dela jude pana la plaiasiu au siediutu cu protopopulu la mas'a de votisare; — ca alegatorii au fost dusi de mana la votu, — era unii au fost escortati intre baionete. — Minciuni! de care ar trebui se se rusinedie Domnulu auctoru deca nu de altii, — baram de inteliginti'a ce au fost de fatia si cunoesce intempliera.

Nu mi-au fost scopulu ca se descriu intempliera alegerii scandalose din Socodoru, dar am fost silitu a-o face baram — pe scurtu, — pentru salvarea onorei mele de buzele viclene, si ca se se convinga onoratu publicu cetitoriu, ca cum pote fi sedusu, de unii omeni fara de sfiala, carora li place a strica altora prin ascunderea adeverului, si punerea in vedere a minciunei.

Petru Chirilescu,
protopopu.

POST'A REDACTIUNEL.

Dni P. Multiamimu de atentiune! Am cititu si noi, asteptam inse ca se vedemu si finea pentru a-ne pute pronuncia. Cat privece person'a calugarului, elu va preferi totdeun'a a fi insultatu pentru sustinerea si apararea intereselor generale in biserica, fatia cu interesele celea particulare ori personale.

Publicare.

Prin acest'a se incunostintiaza Georgiu Alesandru de nastere din Fabric, carele nainte de 6 ani au parasit pe soci'a sa Maria nascuta Stoianoviciu, cumca Veneratul Consistoriu au binevoit sub. 5. Martiu 1882 a aproba sentinti'a scaunala de aice din 11. Ianuariu 1882 Nro 20 drept carea casatori'a incheiata intre Georgiu Alesandru si Maria Stoianoviciu, s'a desfacut totalminte drept culp'a lui.

Mel. Dreghici,
Prot. Timisori.

Buletin meteorologicu.

Diu'a. Lun'a.	Pressiunea aerului	Temperatura	Cerulu
Sambata 22. Aprile	768.5 mm.	16.8° R.	obdusu
Dumineca 23. "	767 "	21 "	seninu
Luni 24. "	764.4 "	20 "	seninu
Marti 25. "	763 "	19.7 "	ploiosu
Mercuri 26. "	760 "	19 "	seninu
Joi 27. "	758 "	20.6 "	seninu
Vineri 28. "	758 "	17 "	ploiosu

Concursu.

Neprezentandu-se nici unu recurentu pe diu'a de 29 Martie a. c., se escrie de nou concursu pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Sintea*, comitatulu Aradului, protopresbiteratu Chisineului cu terminu de alegere pe Duminec'a din *2 Maiu a. c.*

Salariulu e urmatoriulu:

a) In bani gata 80 fl. v. a. b) 8 cubule de grau si 2 de cucuruza c) 4 orgii de lemne din care se se incaldiasca si scol'a d) 10 magi de fenu séu 10 fl. bani e) unu patrariu de sesiune de pamentu, cuartiru si gradina de legumi f) spese la conferintie invetiatoresci g) deca alesulu invetiatoriu in decursu de unu anu va arata unu sporiu inbucuratori. cu scolarii inaintea comitetului si a inspectorului scolaru, comitetulu este deobligatu pe anulu urmatoriu a-i ameliora salariulu cu 20 fl. v. a. respective a-lu redica dela 80 fl. la 100.

Recurentii 'si voru substerne recursurile, provideute in intielesulu statutului organicu si a normelor de invetiamentu, subsemuatului inspectoru scolaru, in Sepreusiu (Seprös)

Sepreusiu 15 Aprilie 1882.

Comitetulu parochialu.

Mihaiu Sturza m. p. inspectoru de scóle.

La Nru de facia alaturamu unu suplementu de 1 cola.

Suplementu la „BISERIC'A si SCOL'A." Nru 16.
Anula VI. — 1882.

Proiectu
de
REGULAMENTU
pentru afacerile
CONSISTORIULUI METROPOLITANU.

Elaboratu prin
I. Cav. de Puscaru,
deputatu Congresualu.

Regulamentu

*pentru afacerile Consistoriului metropolitanu alu
bisericeii ort. române din Ungari'a si Transilvani'a.*

(Continuare.)

§. 57. Presidentelui, referintiloru, asesori-
loru séu suplentiloru, si notariului de siedintia
nu li este iertatu a participá la deliberarea si
deciderea causeru in urmatórele casuri:

1) In causele sale proprie, séu in acelea
dela cari au se astepte vre-o dauna séu folosu;

2) In causele sociei sale, a prunciloru séu
parintiloru, si a rudeniiloru de sânge pana la
alu sieselea gradu séu de cuscria paua la a pa-
tr'a spitia;

3) In caus'a parintiloru si copiiloru adop-
tivi precum si a celoru ce stau sub tutoratulu
séu curatel'a loru;

4) In causele in cari au pasitu ca martori,
plenipotentiatu, mijlocitoriu, séu ca pricepatoriu
de lucru;

5) In acele cause apelate la a caroru deci-
dere in instantiele inferiori a luat parte.

§. 58. Presidiulu va impartí referatele
intre cei trei referenti ordinari dupa specialita-
tea senatului de care se tienu, éra directorulu
de cancelarie va impartí agendele de manipula-
tiune intre personalulu manipulantu asemene a-
mesuratu chiamarei loru speciale, — inse totusi
asia ca fiecare se fia intr'asemenea mesura ocupatu.

Fiecare oficialu e datoriu a depliní agendele
lui asignate, — si nu e iertatu a le recusá afara
de incompatibilitate.

Asesorii onorari, suplentii, si oficialii onorari
si titulari sunt datori a-se infacisiá la siedintiele
prefixe, respective a-si dá operatele cerute la
timpulu prescisu.

§. 59. Referentii ordinari, secretariulu con-
sistorialu si oficialii salarisati de pre la oficiele
ajutatóre sunt datori in tóte dílele de lucru
a se infacisiá si a lucrá in cancelari'a metropo-
litana respective in cancelariele oficiiloru ajuta-

tóre dela 9 óre antemeridiane pana la 1 óra dupa
amédi, si dela 4 óre pana la 6 óre postmeridiane,
éra duminéc'a si in dílele urmatóre, déca afaceri-
rile urgente nu pretindu mai multu, exhibitorulu,
perceptorulu si controlorulu se presentéza la 11
óre antemeridiane numai pentru protocolarea pi-
eselor, si depunerea baniloru sositu pe posta.

§. 60. Fiacare referentu si oficialu salari-
satu e datoriu a purtá peste tot anulu unu jurn-
nalulu particularu de functiune, in care
se insemneze, ce a lucratu in fiecare dí. — Din
aceste jurnale directorulu de cancelaria va face
o tabela statistica din care se se véda diligen-
ti'a fiacarui, lips'a de puteri ajutatóre, séu su-
perfluitatea postulu, si aceste date consistoriulu
metropolitanu le va substerne congresului cu pro-
punerile corespondátóre.

§. 61. Fiacare oficialu consistoriale are dre-
ptulu de a fi concediatu din servitiu pe siese
septemani in fiacare anu. — Timpulu concediului
si-lu alege fiacare dupa trebuintia, totusi cu acea
restringere, ca deodata se nu fia mai multu ca
jumetate din fiecare specialitate concediati. Pre-
sidiulu va dá aceste concedie tienendule in evi-
dencia prin unu jurnalulu speciale purtatu de se-
cretariu, si va grigi, ca ele se decurga dupa or-
dinea insinuariloru, si se decurga amesuratu ad-
misibilitátii oficiali.

Peste siese septemani se póte dá concediu
numai la casulu neaparatei trebuintie documen-
tate prin acte credibile. In casulu acest'a presi-
diulu póte dá concediu extraordinariu pana la 14
díle, — éra pe mai multu numai consistoriulu me-
tropolitanu.

Absentiele peste siese luni, déca provinu
din bóla, conditionéza quiescenti'a séu pensiona-
rea, éra din alte cause sistarea salariului séu di-
misionarea timporana séu difinitiva.

§. 62. Fiacare oficialu salarisatu, care a
servitu câte cincii ani in vre unu postu la con-
sistoriulu metropolitanu, fara se fi inaintatu in
salariu, si fara se fi fost in acei cincii ani deju-
decatu pe calea disciplinara la vre-o pedépsa
prescisa, are dreptulu de a cere la fiacare cincii
ani marirea platii cu Quinquenarie 10⁰/₀ des-
pre care judeca consistoriulu metropolitanu ple-
nariu.

§. 63. Fiacare oficialu salarisatu dela con-
sistoriulu metropolitanu e datoriu a contribuí la
fondulu de pensiune celu putienu 1⁰/₀ din
salariulu seu, care se va detrage regulatu de
câte ori scóte plat'a, — are inse dreptulu se con-
tribue si mai multe — dara nu peste 10⁰/₀.

Din acestu fondu va participá elu, la casu
de neputintia, pensiune regulata pentru sine, si
la casulu mortii sale va trage veduv'a si copiii

lui provisiune, tóte in proportiunea aniloru de servitiu si a percenteloru ce a contribuitu la fondulu de pensiune.

Asesorii si suplentii nesalarisati pre cum si ceilalti oficiali onorari si titulari au asemene dreptulu a participá la beneficiile acestui fondu, déca se vor deoblegá si vor impliní regulatu solvirea unui equivalentu percentualu.

Unu regulamentu specialu va stabili normele pentru crearea unui fondu de pensiune generalu pentru intréga metropolia.

§. 64. Nice unu oficialu dela consistoriulu metropolitanu, fie elu aplicatu prin alegere séu denumire, nu se póte amová din postulu seu, de cât pe calea inaintarei, séu a cercetării si sentintiei disciplinare.

§. 65. Sub cercetare disciplinara cade fiecare oficialu dela consistoriulu metropolitanu (intielegendu-se de sine cà si cei dela oficiele ajutatóre si titulare) in urmatórele casuri :

- 1) Pentru neimplinirea servitiului ;
- 2) Pentru calcarea celorl'alte datorintie oficióse ;
- 3) Pentru purtare immoralá séu scandalósa ;
- 4) Pentru coruptiune, mituire séu estorsiune ;
- 5) Pentru casulu déca a fostu dejudecatu prin judeciile de statu la vre-o pedépsa impreunata cu perderea oficiului.

§. 66. Pedepsele disciplinare sunt :

- a) admonitiunea ;
- b) infruntarea ;
- c) pedepsele in bani prin detragere din salariu ;
- d) suspinderea temporana dela oficiu si dela exerciarea drepturiloru bisericesci ;
- e) dimisiunea totala din oficiu.

Unu regulamentu specialu cu valóre pentru tóte persónele oficióse bisericesci din intrég'a provintia metropolitana va regulá mai de a própe tóte casurile de disciplina, pedepsele, forurile de judecata, procedur'a, executarea sentintieloru aduse, si celelalte consecintie impreunate cu acelea.

Pana atunci disciplin'a asupra persóneloru oficióse singulare dela consistoriulu metropolitanu si dela oficiele ajutatóre ale acestui'a o exerciéza in prim'a instantia metropolitulu, in a dóu'a instantia consistoriulu metropolitanu, si in a treia instantia congresulu nationalu bisericescu prin unu senatu exmisu ad hoc statatoriu din 12 persóne sub presidiulu unui episcopu. — Disciplin'a asupra intregului consistoriu metropolitanu precum si asupra episcopiloru si a metropolitulu o exerciéza in prim'a si ultim'a instantia congresulu nationalu-bisericescu pre langa previa inscintiare despre conclusulu de intentare, precum si pre langa posterior'a aratare despre resultatu catra maiestatea sa regele prin ministeriulu de culte r. ungurescu.

Capitulu VI.

Despre recerintiele si mijlócele pentru sustinerea consistoriului metropolitanu si a oficieloru ajutatóre.

§. 67. Pentru sustinerea si representarea cu demnitate a presidiulu metropolitanu se da metropolitulu pe langa beneficiile ce le trage elu ca Archiepiscopu inca unu pausialu de . . . fl. pe anu din cass'a metropolitana in rate lunarie anticipative cu indatorire d'a suportá din acést'a si spelele cancelariei sale presidiale si plat'a secretariulu seu presidialu.

§. 68. Fiecare din cei trei referenti permanenti, adeca alu senatulu bisericescu-scolaru si epitropescu primesce câte o retributiune fixa annuala in rate lunarie anticipative, si anume celu bisericescu 1800 fl., celu scolaru 1600 fl., celu epitropescu 1400 fl., dinpreuna cu unu relutu pentru cuartiru de 10⁰/₀, si quinquenarie de 10⁰/₀.

§. 69. Ceilalti asesori onorari si suplenti, fiscalulu si defensorele matrimonialu, cand iau parte la siedintiele consistoriali, déca sunt din locu primescu o taxa de presentia a 2 fl., éra déca sunt chiamati din afara li se respatesce espensariulu de caletoria cu class'a II pe calea ferata séu 50 cr., pe milu si câte 4 fl. diurnu pe di. Mediculu si tehniculu primescu onorare pentru operatele loru amesuratu liquidarei consistoriali.

§. 70. Secretariulu consistorialu totdeodata si in cualitate de directoru alu cancelariei consistoriale primesce unu salariu annualu de 1200 fl., exhibitorulu 600 fl., expeditorulu 700 fl., arhivarulu 800 fl., controlorulu cassei 900 fl., cassariulu si exactorulu câte 1000 fl., unu cancellistu cu 500 fl., altulu cu 400 fl., doi practicanti cu câte 300 fl., adjutu si doi servitori de cancelarie cu câte 250 fl., la toti 10⁰/₀ din salariu ca adausu pentru cuartiru, — precum si quinquenarie de 10⁰/₀. — Tóte acestea se platescu in rate lunarie anticipative, éra taxele si diurnele de caletorie de cursivu dupa liquidare.

§. 71. Pentru procurarea materialeloru de cancelaria, ce sunt supuse mistuirei precum sunt lemnele, lumin'a, papirulu etc., se da la mân'a directorulu de cancelaria o suma pausiala, pe langa darea de socotéla, éra requisitele, inventariale se procura amesuratu preliminarioru, si se platescu tóte din bugetulu consistorialu.

§. 72. Afara de spelele exactorulu, ce se acopere din o percentualitate proportionata a fonduriloru, ce stau sub revisiunea lui, tóte celel'alte recerintie specificate, in acestu capitlu se platescu din cass'a metropolitana pe bas'a asignatiuniloru senatulu epitropescu si intre marginitile bugetulu votatu de congresu.

§. 73. Tóte recerintiele, pecuniare ale consistoriulu metropolitanu si a oficieloru ajutatóre se acopere din fondulu generalu metropolitanu,

séu din fondurile speciali menite pentru ace'a, precum va fi fondulu consistorialu, fondulu matrimonialu, fondulu de pensiune, etc., pe cât a-deca vor fi acestea indatorite a contribuí cu vre-o percentualitate. Éra încât bugetulu nu se va acoperí din acestea tóte, restulu se va aruncá in sarcin'a eparchieloru, cari le va votá prin sínó-dele eparchiali in bugetula loru sub rubric'a: Ajutóre pentru trebuintiele metropolitane.

Partea II.

Despre ordínea afaceriloru la consistoriulu metropolitanu.

§. 74. Dispositiunile in privinti'a ordinei si a modului de pertractare alu afaceriloru consistoriali se referescu la oficiulu de exhibitíune, la referate, la siedintie, la expeditura si la archivu.

Capítulu VII.

Oficiulu de exhibitíune.

§. 75. Consistoriulu metropolitanu are pentru fiecare senatu deosebite protocóle de exhibitíune, si anume pentru senatulu bisericescu, altulu pentru celu epitropescu si in fine unulu pentru celu plenariu séu mixtu.

§. 76. Protocolulu exhibiteloru se prevede cu datulu dilei si cuprinde urmatórele rubrici: numerulu curentu si numele referentului (cu liter'a initiala), partid'a séu oficiulu dela care a incursu actulu cu numerulu si datulu acestui'a, cuprinsulu pe scurtu alu obiectului, numerulu conexu alu anteactului, datulu resolvirei, signatur'a registraturei.

§. 77. Protocolulu are se stea deschisu in dilele de lucru, dela 9 pana la 12 óre inainte, si dela 3 pana la 5 óre dupa amédi; ér in dumineci si serbatori numai inainte de amédi dela 11 pana la 12 óre.

§. 78. Ori si cine are dreptulu de a predá cererile si aratárele sale indreptate in scrisu catra consistoriulu metropolitanu, d'adrechtulu la protocolulu exhibiteloru in órele prescrise, si protocolistulu e datoriu la cererea respectivului se dea o blanqueta de exhibitíune cu insemnarea numerulu sub care s'a improtocolatu.

§. 79. Tóte piesele indreptate catra consistoriulu metropolitanu, ce sosescu pe posta séu d'adrechtulu dela vre unu oficiu localu sigilate le primesce directorele cancelariei séu substitutulu seu pre langa adeverire in jurnalulu de predare.

Directorele séu substitutulu seu le deschide inaintea protocolistului exhibitoru, taindu cuvert'a fara vatemarea sigilului, si predá actele protocolistului spre exhibitíune in respectivulu protocolu, éra cuvertele le pastréza trei luni de dile intr'unu dulapu intocmitu spre ace'a.

§. 80. Déca vre unu atare actu sosescu la adres'a mitropolitului si se tiene de afacerile sale presidiale, ílu predá secretariului seu presidialu, spre a-lu induce in protocolulu presidialu de

exhibitíune, éra déca se tiene de competinti'a consistoriului metropolitanu, ílu predá directorelui cancelariei consistoriale spre exhibitíune in respectivulu resortu.

§. 81. In privinti'a pieseloru impovarate cu bani, cu papire de valóre séu alte asemenea obiecte de pretiu, se observéza urmatórele:

a) De regula ori ce bani, hartíi de valóre séu asemenea obiecte de pretiu, ce sunt a-se trimite consistoriului metropolitanu, trebuie adresate pe posta séu predate d'adrechtulu la cass'a metropolitana, facandu-se totdeodata aratare in scrisu si catra consistoriu.

Cass'a metropolitana le primesce pe langa adeverirea totdeodata a cassariului si controlorului, si le trece — déca are previ'a asignatiune — in respectivulu jurnalulu de perceptíune, éra déca nu are asignatiune, le induce deocamdata in jurnalulu de deposite, si dupa ce sosescu asignatiunea dela senatulu epitropescu, le scóte din depositu si le petrece in respectivulu jurnalulu de perceptíune.

b) Déca totusi atari bani, papire de valóre séu alte obiecte pretióse sosescu d'adrechtulu la consistoriulu metropolitanu ca acluse la actele trimise pe posta séu dela vreunu oficiu localu sub cuverta, directorele cancelariei lasa mai antaiu a se insemná pe cuvert'a nedesigilata numerulu protocolului de exhibitíune sub care are a intrá, apoi asia o duce la cass'a metropolitana, si deschidendu-o acolo in presentí'a cassariului si controlorului, numera si predá acestor'a banii, hartiele de valóre séu pretiosele; acesti'a le induce in respectivulu jurnalulu de perceptíune séu de depositu punendu totdeodata clausul'a de primire pe pies'a, cu care a sositu. Pe acést'a asia clausulata o duce directorele cu sine dinpreuna cu cuvert'a la protocolulu de exhibitíune spre ulterior'a afacere.

c) Déca banii séu numitele obiecte de valóre au sositu la adres'a metropolitului, si acest'a afla, cà nu se tienu de competinti'a sa presidiala, le predá dinpreuna cu actulu si cu cuvert'a sub care a sositu, — directorelui spre a urmá dupa prescriptele punctului precedente.

d) Partidele ce au se dea bani séu alte obiecte de valóre pentru consistoriulu metropolitanu séu pentru fondurile ce stau sub administratiunea acestui'a, le predá d'adrechtulu la cass'a metropolitana, de unde primesce certificarea de primire insemnata de cassariu si controloru — dupa cum aduce cu sine trebuinti'a — ori pe actulu ce-lu are alu predá la exhibitíune, ori pe o blanqueta ce o pastréza la sine.

e) Cu finea fiacarei lune cass'a metropolitana si exhibitorulu face fiacare din partea sa câte unu conspectu despre banii si obiectele de

valóre, si le trimite la referentulu epitropescu spre revisiune si controlare.

§. 82. Ori ce piesa incursa directu séu indirectu la protocolulu de exhibite se petrece in acest'a in ordinea dupa care a sositu. — Dupa ór'a de incheiere nu se mai póte petrece in protocolulu de exhibitune nice o hartie. — Piesele ce sosescu dupa incheierea protocolulu de exhibitune se improcoléza in diu'a urmatóre.

§. 83. La exhibitune protocolistulu mai antaiu pune pe actulu intratu clausul'a de presentare cu diu'a, lun'a si anulu, apoi sub acestea numerulu curente alu exhibitune; dupa ace'a cercetéza si numera aclusele adnumerandule cu cerusa vêneta si insemnandu pe actulu principalu numerulu câte se afla, éra aflandu cà lipsesce vre un'a, notéza acést'a pe exhibitu.

§. 84. Deodata cu protocolarea exhibitului acest'a se trece si in indicele alfabetice atât dupa numirea partideloru cât si a obiectului. Déca obiectulu acest'a a mai ocurso odata la consistoriu, se insemnéza la locurile indicate nu mai numerulu celu nou alu exhibitului, éra déca obiectulu e nou, capata si indicele alfabeticu indicare nóua, si pe piesa se insemnéza novum.

Déca exhibitulu are ante acte, le cere dela registratura, si-lu instruéza cu acestea, insemnandu pe actulu nou numerii ante acteloru redicate la acest'a, si insemnéza si in protocolulu exhibiteloru proximulu numeru adnexu.

§. 85. In privinti'a harthieloru supuse timbrului, protocolistulu exhibitoru are se urmeze dupa prescriptele legiloru de timbru.

§. 86. Dupa instruirea completa a actului protocolistulu lu-petrece in ternionulu referentelui respectivu, si-lu trimite acestui'a pe langa adevirire de admanuare cu punerea datului de primire, si anume actele ce se tienu de senatulu bisericescu se predau referentelui ordinariu bisericescu, cele ce se tienu de senatulu scolariu referentelui acestui'a, cele epitropesci referentelui epitropescu, éra actele de natura mixta séu de senatulu plenariu, le asterne presidiului séu in casu de impedecare substitutului seu ad hoc, si in lips'a acestui'a, secretariului consistorialu, care ori le imparte intre cei trei referenti dupa natur'a prevalenta a cuprinsului, séu o asignéza referentelui celui mai putienu ocupatu, — séu se lasa secretariului se o refereze elu.

Asignarea acést'a a referentelui se induce atât in ternionulu lui, cât si la protocolulu de exhibitune.

§. 87. Presidiului nu-i este iertatu a oprí la sine nice unu actu indreptatu contra consistoriulu metropolitanu, ci e datoriu alu predá respectivului referentu in terminu de 24 óre.

Déca acést'a nu s'ar intemplá, protocolistulu

exhibitoru are se insemneze acést'a in protocolulu de exhibitune si in conspectulu exhibiteloru ce are se-lu presenteze la fiecare siedintia consistoriala.

§. 88. Dupa incheierea protocolulu de exhibitune protocolistulu ílu subscrie si-lu presentéza presidiului séu substitutului seu designatu ad hoc spre revisiune si vidimare, — dupa ace'a lu-duce éra in cancelaria la loculu seu fara se-lu fi lasatu din mâna.

§. 89. Dupa resolvirea actului fia acest'a pe calea curenta séu prin siedintia, protocolistulu induce datulu resolvirei pe bas'a blanqueteloru ce-i sosescu despre numerii resoltivi.

§. 90. Protocolistulu de exhibitune e datoriu a face in tóta Sambat'a dupa amédi unu conspectu in doue exemplare blanquetate despre numerii ce se afla neresoltivi in fiecare resortu de referata, si unu exemplariu ílu substerne presidiului, éra altulu proximei siedintie ce o tiene respectivulu senatu.

§. 91. La finea anului cólele protocóleloru de exhibitune se léga si se pastréza la locurile destinate.

Capítulu VIII.

Despre referata.

§. 92. Fiecare referentu primesce actele oficióse pe langa unu ternionu ce se póta in doue exemplare, dintre cari unulu se pastréza la protocolistulu, celalaltu la referentulu.

Ternionulu cuprinde numerulu curentu alu seu, — numerulu exhibitului, — obiectulu pe scurtu, diu'a cand s'a predatu referentului cu locu pentru subscrierea acestui'a, — diu'a resolvirei in siedintia séu afara de siedintia.

Protocolistulu induce pies'a indata cu exhibitunea ei si in ternionu, si instruita cum se cuvine o trimite referentelui, care adevirindu primirea o induce si in exemplarulu ternionului seu in aceasi ordine, éra exemplarulu cu care a sositu actulu, ílu remite indata la protocolulu de exhibitune.

§. 93. Presidiulu are dreptulu si datorintia a revidé ori si cand ternionele referentiloru, a inteti referarea acteloru restante, a cere desluciri despre cauzele ce impedeca referarea.

Déca presidiulu obsérva, cà vre unu referentu nu e destulu de ocupatu, asignéza acestui'a obiectele de natura mixta, ílu insarcinéza cu coreferat'a obiecteloru mai insemnate, séu cu alte substitutiuni, unde se cere ajutoriu. — Dar actulu datu odata unui referentu nu se mai póte luá dela elu pana la resolvire, afara de casurile incompatibilitáti, a impedecarei legali, séu pe calea disciplinara in casu de neglijentia.

(Va urmá.)

Observari critice

de **Trifon Militariu**, capelanul bisericii gr. or romane in Satulu nou, asupra opulii compus de curiosulu parinte ierodiacon Simeon Popescu si intitulatu „*Pnevma in Nicceno-Constantinopolitanum.*“

(Continuare)

Se le vedemu mai de aprópe.

Mat. 28, 19: Mergendu invetiati tóte popórele botezandule in numele tou Patros kai tou yíou kai tou Pnevματος agiou.“ Evangelistulu in cuventele lui Christosu ne pune inainte trei persóne cunoscuté: Tatalu, Fiulu si Duchulu sfantu. *Si Evangelistulu — este evidentu — nu are de gandu se accentueze dóra caracterulu Duchului sfantu, buna óra cà e celu bunu, celu sfantu etc. spre deosebire de alte Duchuri; ci capulu lucrului e cà densulu accentueza persón'a Duchului sfantu, pe carea o pune alaturata cu Tatalu si fiulu. Elu are in vedere deosebirea persóneloru din Trinitate, pe carea nu o putea marcá asia precisu daca intrebuintiá formul'a tó pnevma tó agion. De aceea dice elu tó pnevma agion, tó ca pronume — Duchulu sau celu Duchu se intielege: celu cunoscutu ca persóna, carele este — se intielege de sine — agion, sfântu. Astfeliu formul'a de susu folosita de Evangelistu pentru casulu concretu este o recerintia.“*

Am reprodua aici opiniunea Dlu autoru despre tecstulu primu din cuventu in cuventu. Afirmarile cele mai marcante suntu: 1. S. Ev. n'are in vedere caracterulu Duchului sfantu, ci cà e persóna din S. Treime, deosebita de Tatalu si de fiulu, cà asiadara are in vedere deosebirea persóneloru. 2. S. Ev. Intrebuintieza formul'a tó pnevma agion in locu de tó pnevma tó agion cu scopu ca se exprime mai respicatu diferinti'a ce exista intre cele 3 persóne ale S. Treimi. 3. Din cauzele aceste acela tó dinaintea lui pnevma avendu asuprasi accentulu e pronume demonstrativu si nu articlu, ca si cum s'ar dice in limb'a nóstra celu Duchu carele e sciuta de sfântu.

La aceste obiectezu eu: Ca se putemu cunósce mai bine intentiunea S. Evangelistu respective a Domnului Christosu de lipsa este se consultamu si cele 2 versuri, cari premergu acestui tecstu, adeca v. 17 si 18: „Si vediendulu pre elu s'au inchinata lui, éra unii s'au indoitu (v. 17). Si apropiinduse Isusu le-a graitu loru dicendu: datumi-s'a mie tóta puterea in ceriu si pre pamentu (v. 18). Dreptu aceea mergendu invetiati tóte neamurile, botezandui pre ei in numele Tatalui si alu Fiiului si alu sfantului Duchu (v. 19)“

Precumu ne incredintiamu din pasagiulu acesta, Domnulu Christosu tramite apostolii ca se invetie popórele si apoi se le boteze in numele celor 3. fetie. Asiadara cuprinsulu cavinteloru lui Isusu e botezarea premersa de catichisare. Decumva versulu 17. si 18. ar contineaa invetiatur'a despre numerulu si insusirile prin cari se deosebescu fetiele, de cumva Dlu Cristosu admoná Apostolii se nu uite cà si Duchulu sfantu inca e fatia divina asemenea Tatalui si fiului, atunci ar fi corecta si parerea Dlu autoru, cà S. Evangelistu are in vedere deosebirea fetieloru din S. Treime, si cà accentueza pre Duchulu celu sfantu ca pre acela, carele are se fie numeratu intre fetiele S. Treime. E adeveratu cà S. Evangelistu n'are de gându se accentueze sfintieni'a persónei a 3. din S. Treime. S. Ev. inse n'are de gându nici se ne spuna cà Duchulu sfantu inca ar fi persóna, si nu numai Tatalu si fiulu. Ne esistandu motivele care ar indemná pre S. Evangelistu se vorbésca in adinsu de Duchulu celu sfantu, lipsindu premisele, n'are locu nici conclusiunea Dlu autoru, cà S. Ev. ar fi intentiunatu a accentuá si a pune pondu pre imprejurarea

aceaa, cà Duchulu sfantu e persóna din S. Treime. Nu putemu denegá aplicabilitatea tecstului acestuia ca dovada in contra acelora, cari suntu contra Trinitatii crestine, deórace ne incredintiamu din elu, cà suntu 3. fetie si nu numai una seau doue. Acestu tecstu inse nu póte autorisá pre nime la afirmatiunea cà S. Evangelistu ar accentuá pre Duchulu sfantu ca persóna, cà motivulu tecstului ar fi accentuarea deosebirei fetieloru, S. Ev. respective Cristosu au intentiunatu prin rostirea cuvinteloru din versu 19. indatorirea S. Apostoli séu inarsinarea loru cu diregatori'a de a invetiá si botezá.

Demustrandu asiadara cà n'a esistatu intentiunea presupusa de Dlu autoru, cadu de sine singure si celalalte 2. afirmari. Déca n'au intentiunatu S. Ev. se accentueze persón'a Duchului sfantu si n'au avutu in vedere deosebirea fetieloru, dupa cum am aratatu, asia nici cà au avutu S. Ev. necesitate de vre o formula mai marcanta ca se exprime vre o idee, ce n'au avutu. Lipsindu mai departe gravitatea si intonarea de pre pnevma respective de pre „tó,“ particul'a tó si in casulu de fatia nu e pronume demonstrativu, ci articlu.

In fine facu atentu pre Dlu autoru cà testulu din cestiune e tradusu in editi'a Bibliei aparute in Sibiu la anii 1856—1858 cu: *si alu sfantului Duchu*, asiadara cu adiectivulu pusu inaintea substantivulu lui Duchu.

Finindu cu acestu testu, se trecemu la comentariulu, ce'lu face Dlu autoru la celalalte 2 tecste din acestu punctu. „Ordinea întoarsa a citatelor cuvinte o aflamu inse la:

Luca 12, 10. 12 é r celu ce va huli pe tó agion pnevma — sfantulu Duchu, nu i se ve iertá (v. 10); càci tó agion pnevma ve va invetiá ce se graiti“ (v. 12).

In aceste doue tecste *este accentuata insusirea Duchului celui sfantu, adeca: cà este katexochen tó agion, celu sfantu. Adiectivulu pusu inaintea substantivulu pe care lu-determina ne incredintieza despre acést'a.* Dar se mai adauge premergereaa pronumelui tó pe care zace tonulu in legatura cu adiectivulu. Evangelistulu are mai de aprópe in vedere tó agion, ca insusire a Duchului sfantu: „Cei ce hulescu pe acela carele este sfantu, pe sfantulu Duchu, pe care in puterea sfintieni'ei lui trebue se-lu adoram, aceia nu voru avea iertare; càci a huli sfintieni'a este cea mai mare crima. Acest'a este intielesulu din Luca 12, 10. Sfântulu Duchu ve va invetiá“ (12, 22): Duchulu sfantu, chiar in vertuteaa sfintieni'ei lui, ve va invetiá asia ca voi nici odata se nu gresiti, si aceea ce veti grai se fie sfantu. *Precumu se vede versiunea cu punerea adiectivulu premersu de pronume inaintea substantivulu este reclamata de ide'i a ce voiesce se o exprime Evangelistulu.*

Cumca in tóte trei casurile de sub acestu punct este intielesu Duchulu celu sfantu ca persóna nu mai incupe nici umbra de indoíela.

Este notoricu, si nu trebue se trecemu ce vederea, cà in nici unu casu nu ocura agion pnevma in locu de pnevma agion (pt 6.), desi versiunea din urma ocura de 15 ori in Evangeliu. Nu cà dóra n'ar fi intrebuintiata formul'a agion pnevma, cà nu s'ar poté intrebuintiá, ci pentru deosebirea ce exista intre agion pnevma si pnevma agion. Grecii au Marirea (firesce nenormativa pentru cercetarile nóstre). Doxa tó patri, kai yíó kai agio pnevmati.“

Desi comentariulu Dlu autoru se referse la

ambele tecste si cele afirmate despre unu tecstu are valóre si pentru celalaltu desi voiu estrage punctele principale din comentariu numai odata, totusi voiu tractá fiecare tecstu separatu. Acést'a o facu din cauza cá contraargumentele mele nu sunt aplicabile in asemenea mesura la ambele tecste.

Iniasi esinti'a estinsului comentariu se póte reduce la urmatórele 4 puncte mai insemnate:

1. S. Ev. accentuéza insusirea Duchului celui sfant, cá adeva e sfant. Despre acésta ne incredintéza positiunea adiectivului, carele sta in ambele tecste inaintea substantivului.

2. Despre accentuarea sfintieniei Duchului ne convingemu mai departe si din premergerea pronumelui „tó,” pe carele zace tonulu in legatura cu adiectivulu „agion,” caruia îi premerge.

3. Versiunea acést'a cu antepunerea adiectivului premersu de pronumele „tó“ este reclamata de ideia ce voesce se o esprime Evangelistulu.

4. Versiunea acést'a nici odata nu se aplica in loculu versiunii textelor din punctulu alu 6. Acésta nu provine din neaplicabilitatea ei, ci din diferinti'a ce exista intre agion pnevma, si intre pnevma agion.

Ca se ne chiarificamu mai cu inlesnire admitu parerea Dlui autoru cu respectu la primele 3 afirmatiuni. Aici inse me oprescu rezervandu-mi dreptulu, de a potea desvoltá mai tardiu independinte parerile mele despre cele 3 puncte.

Precumu disei, acceptu deocamdata cuprinsulu primelor 3 puncte ale comentariului. Ca se potemu esaminá ultimulu punctu, se vedemu rezultatulu ce ni-lu da compararea textului prim cu paralele sale:

S. Ev. Luca c 12 v 10: Si totu, carele va dice cuventu inprotiva fiului omenescu, se va iertá lui, éra celui ce va hulí inprotiva (*tó agion pnevma*) *duchului sfantu* nu se va iertá.“

S. Ev. Mateiu c. 12 v 31: „Pentru acést'a dicu vóua: totu pecatulu si hul'a se va iertá ómeniloru, éra hul'a carea este asupra (*tou pnevmatos*) *Duchului*, nu se va iertá ómeniloru.“

S. Ev. Mateiu c 12 v 32: „Si ori cine va dice cuventu inprotiva fiului omenescu, se va iertá lui, éra celu ce va dice inprotiva (*tou pnevmatos tou agion*) *Duchului sfant*, nu se va iertá lui nici intru acestu vécu, nici in celu ce va se fie.“

S. Ev. Marcu c 3 v 29: „Iara cine va hulí asupra (*tou pnevmatos tou agiou*) *Duchului sfant*, nu are iertaciune in veci, ci este vinovatu judetiului de veci.“

Comparandu acum tecstulu din cestiune (S. Luca c 12 v 10) cu paralele sale ne incredintiamu cá S. Ev. Mateiu omite in v 31 cu totul adiectivulu agion, éra in v 32 ílu postpune substantivului pnevma. S. Ev. Marcu urméza S. Ev. Mateiu postpunendu adiectivulu substantivului.

Precum vedemu toti trei Evangelistii se folosescu de 3 formule diferite. Ni se in pune de sine singura intrebarea, de ce variaza S. Evangelistii la numirea Duchului sfant, unulu antepunendu adiectivulu agion, alu 2-lea omitendulu, ér alu 3 S. Ev. postpunendulu? Nu cumva unu S. Ev. au voitu se dica una si altulu altuceva, nu cumva ideile ce au voitu se esprime sunt diferite? Se consultamu dara tecstele reproduse. Abstragându dela v 31 cap 12 — carele desi esprima aceeasi, ca si celelalte 3 tecste, dar cu alte cuvinte — aflamu cá S. Ev. Mateiu, Luca si Marcu folosescu acelesi cuvinte pana la numirea Duchului, de unde se incepe diferinti'a, carea am espuso deja ceva mai nainte. Déca se decopiaza unii

pre altii aprópe din cuventu in cuventu, si numai in versiunea numirei Duchului diferescu carea e caus'a? Ore ideia intregeloru tecste se depinda numai si numai de la atributul agion? Dupa parerea Dlui autoru lucrulu ar stá asia, cá punerea adiectivului in aintea substantivului esprima idea ce au avutu S. Evangelistu Luca. Asiadara, déca S. Ev. Mateiu si Marcu n'au pusu adiectivulu inaintea substantivului, atunci ei contradicu S. Ev. Luca, séu cu alte cuvinte, cei doi S. Ev. nu esprima aceasi idee, ci cu totul alta. Acésta contradicere nu exista, ci e numai urmarea frésca a falseloru premise sustinute de Dlu autoru. S. Evangelisti nu-si contradicu de feliu, si acésta cu atat mai putinu in casulu de fatia unde unu S. Evangelistu imitéza si decopiaza, unii pre altii. Ideia celor 4 tecste nici cá zace nici cá se esprima prin atributul agion, ci prin celelalte cuvinte din pasagile reproduse. Adiectivulu n'are in casulu de fatia nici o influinta asupra ideiei exprimate de S. Evangelisti, si versiunea cu inainte punerea adiectivului premersu de pretinsulu pronume nu e de feliu reclamata de ideia ce o aflamu in cele 4 tecste. Despre secundaritatea adiectivului ne mai convingemu si de acolo, cá in traducerea romana in tóte patru tecste adiectivulu sta in urm'a substantivului fara privire la positiunea ce o are adiectivulu agion in originalulu grecescu.

Convingendune asiadara, cá nu exista nici unu raportu intre ideia v. 10 din cap 12, afirmu cá si versiunea cu ante punerea adiectiveloru nu s'au folositu cu vre-o intentiune si din cauza cá tonulu ar zacea pre tó si pre adiectivulu, ci din simpl'a cauza cá S. Evangelisti variaza fórté in numiri si versiuni cand vorbescu despre sfantulu Duchu.

Totu asia de nebasata e si afirmatiunea Dlui autoru in punctulu alu 4., cá in nici unu casu nu ocuru *agion pnevma* in locu de *pnevma agion*, deorece tocmai in casulu de fatia S. Ev. Luca pune in versulu paralelu agion pnevma acolo, unde la S. Evangelisti Matei si Marcu sta *pnevma agion*.

Inainte de a intrá in discussiunea textului prim am disu cá me acomodezu pareriloru Dlui autoru, ca se demustru mai cu usuratate retacirea in carea se afla; mi-am rezervatu inse dreptulu de a reveni la opiniunea mea proprie.

Deja la pt. 4 Mat. c 12 v 28, pt. 8 Mat. c 12 v 31 si pt. 11 Mat. c 12 v 13 am demustratu, cá tonulu nu zace pre pnevma séu pre particul'a tó, ce îi premerge. In locurile aceste am tractatu intruna si tecstulu de fatia, S. Ev. Luca cap 12 v 10, pentru cá e paralelu textelor citate.

Asiadara nici aici nu potu fi de alta opiniune, ci me provocu simplu ca la unu lucru tractatu si doveditu afirmandu numai cá particul'a tó nu e pronume ci articlu, si cá pondulu nu zace pre tó si pre adiectivulu. In legatura cu aceste reamintiescu si cele dise despre versiunea cu antepunerea adiectivului premersu de particul'a „tó.“ Versiunea acést'a — precumu ne incredintiamu nu e reclamata de idea exprimata de S. Evangelisti in cele 4 tecsturi, si Domnulu autoru retacesce cand afirma cá versiunea acést'a nu e folosita in loculu celei cu adiectivulu postpusu substantivului pnevma.

Retacirea acést'a e si mai batatóre la ochi in tecstulu alu doilea respective alu 3. din acestu punct alu 12, adeca la S. Ev. Luca c 12 v 12.

Déca opiniunea Dlui autoru precisata de mine in cele 4 puncte s'au aratatu de neintemeiata la

tecutulu din S. Ev. Luca cap 12 v 10, cu atât mai puțin îndreptatita pôte fi parerea aceea gresita aici la v. 12 din cap. 12, neavându acestu tecltu afara de versiunea cu antepunerea adiectivului nimicu comunu cu cap 12 v. 10. Si precum că ideile exprimate de S. Ev. Luca in aceste doue versuri (10 si 12) întru adeveru sunt cu totul diferite, ne vom încredinția folosindune de procedur'a observata si la tecltulu deja pertractatu, adeca vomu reproduce tecele paralele tecltului tractându. *S. Ev. Luca c. 12 v. 11—12*: „Iara când ve voru duce pre voi la sobora si la dirigatorii, si la stapini, nu ve grijiti, cum si ce veti raspunde, séu ce veti dice (v. 11).

Că duchulu sfantu (tò agion pnevma) ve va invetiá pre voi întru acelu ceasu, cele ce se cade a dice (v. 12).“

L. Ev. Marcu cap 13 v. 11: „Iara când voru duce pre voi, de ve voru da, nu ve grijiti mai înainte ce veti grai, nici se cugetati, ci ceea ce se va dá voue întru acelu ceasu, aceea se graiti, că nu sunteți voi cei ce graiti, *ci duchulu sfantu (tò pnevma tò agion).“*

Faptele S. S. Apostoli C. 4. 1, 7—10, 13: Iara graindu ei catra poporu, venit'au asupra loru Preotii si Capeteni'a Bisericii, si Saduchei (v. 1).

Si puindui pre ei in mijlocu, iau intrebatu: cu ce putere, sau cu ce nume ati facutu acestea voi (v. 7).

Atunci Petru plinu fiindu de Duchulu sfântu, au disu catra ei: Boierii poporului, si betranii lui Israilu (v. 8).

Déca noi astadi ne judecamu pentru facerea de bine unui omu bolnavu, cu carea acest'a s'a mântuitu (v. 9).

In stire se fie tuturoru voua, si totu poporului lui Israilu, că in numele lui Isusu Nazarineanulu, pre carele voi l'ati restignitu, pre carele Dumnedieu l'au inviatu din morti, intru acela acest'a sta inaintea vóstra sanatosu (v. 10).

Iara vediundu indraznirea lui Petru, si a lui Ioanu, si sciundu, că ómenii necarturari sunt, si prosti, se mirá si cunostea pre ei, că cu Isusu fusese (v. 13).“

Inainte de tóte se comparamu tóte tecele aceste cu cele reproduce mai înainte. Facandu acésta numai decátu ne-amu convinsu că Domnulu Cristosu au vorbitu despre Duchulu celu sfantu in acele pasagii nu din motivulu acela, carele lu-indémna aici se amintiésca persón'a a 3. din S. Treime. Acolo dice un'a despre sfantulu Duchu, ér aici alt'a, din care cauza si ideia exprimata de S. Evangelisti acolo diferese de ideia acestoru pasagii, precandu Domnulu autoru identifica aceste 2 idei diferite. In identificarea acést'a zace si retacirea Dlui autoru, deórece Dlui explica versu 12 din cap 12 intocmai ca si versulu alu 10. din același capu. Amu vediutu deja explicarea ce o dá Dlu autoru versului alu 10, deci mai avemu se scrutamu comentariulu Dlui autoru la v. 12. Iata cum explica Dlu autoru acestu tecltu: „*Sfântulu Duchu ve va invetiá (12, 12): Duchulu sfantu, chiar in virtutea sfintiemei lui, ve va invetiá asia ca voi nici o data se nu gresiti, si aceea ce veti grai se fie sfantu.*“

In cele trecute amu avutu unu casu analogu. A sustiené că nu Duchulu celu sfantu e acela carele invatia pre Apostoli ca se nu gresiésca, însémna a contradice invetiaturei ortodocse despre chemarea Duchului sfantu; a afirmá inse că doctrin'a acést'a ortodocsa isi are basa in tecltulu din cestiune si paralele sale nu pôte se se numésca altucumva decátu o explicare falsa si tendințiosa a versului 12 cap 12 din Ev. S. Luca. Doctrin'a despre infalibilitatea invetiaturei crestine inpartasita noua de Duchulu

sfantu prin S. Apostoli si urmasorii loru legiuiti nu se pôte confirmá prin tecele aceste, ci prin cuvintele S. Ev. Ioanu din cap 14. v. 17. si 26, cap 16. v. 13. si prin alte tecele. Ceea ce inse e corectu si adeveratu intrunu locu nu se potriveste si nu e corectu in alte casuri. Deci comentariulu Dlui autoru la v. 12. e adeveratu inse nu se potriveste cu spiritulu tecltului 12. din cap 12; comentariulu acest'a nu se pôte aplicá séu deduce din cuvintele rostite de Dlu Cristosu in v. 12. din S. Ev. Luca. Ci comentariulu naturala e urmasoriulu. Cristosu prevestesce Apostoliloru sei gónele ce voru avé se indure pentru numele seu; ca se resfire inse tóta temerea apostoliloru, ca se-i imbarbateze si se le insuffle curagiu adauge ca se nu se grijésca cum se voru apará inaintea judecatoriloru de incusele ce se voru redicá asupra loru, căci insusi Duchulu sfantu le va spune ce au se graiésca, insusi Duchulu sfantu va grai in momentul acela. Acést'a e explicarea naturala a versulu 12, acést'a e comentariulu celu adeveratu alu cuvintelor lui Isusu. Ca se fie intielese cuvintele lui Isusu din versu 12. ajunge numai cuvintele lui Isusu din versulu premergatoriu (alu 11).

Dar precum că comentariulu meu e celu adeveratu si singurulu carele corespunde intentiunei ce au avutu Christosu prin rostirea memoratelor cuvinte din versu 12. mai avemu inca o dovada nedisputabila. Dovad'a acést'a e acelu locu din S. Scriptara, carele ne încredințiaza, că atatu predicerea cât si promisiunea lui Cristosu din versu 12. s'au si realizatu. Totu sfantulu Evangelistu Luca ne descrie in cartea sa intitulata „Faptele Apostoliloru“ anume in cap 4. v. 1. 7—10 v. 13 implinirea factica a prediciloru lui Isusu. Tecltulu acest'a l'am reprodusu deja punendulu in rendu cu c. 12. v. 11—12 si S. Ev. Marcu c. 3. v. 11. Acolo aflamu cum SS. Apostoli Petru si Ioan pentru vindecarea unui bolnavu suntu adusi inaintea judecatii, cum se apara S. Apostolu Petru, carele dupa cuvintele v. 8. au graitu *plinu fiindu de Duchulu sfantu, si in fine cum toti admirau elocinti'a defensiunei si indraznêl'a lui, cunoscendulu de omu prostu si necarturariu.*

Precum vedem din comentariulu acestui tecltu carele sta in legatura strensa cu versu 12. carele e si insusi comentariulu versului 12. adiectivulu substantivului pnevma n'are nimicu de a face cu spiritulu versului 12. In acestu versu nu e vorba de adeveru si de vorbire sfanta si infalibila, aici nu promite Isusu Apostoliloru tramiterea duchului sfantu carele conformu insusirei sale de sfantu va avea chemarea se-i invetie ca se nu respandésca eresii, se-i invetie ca se graiésca ce e sfantu, ci Christosu vorbesce chiar si limpede de casulu acela, candu voru fi goniti si trasi la respunsu pentru propoveduirea numelui seu. Christosu le predice si promite că in atare casu insusi Duchulu sfantu ii va apará si va grai cele ce se cadu, cele necesare pentru apararea loru. Deci ii indémna se nu se grijésca, se nu se téma atunci, candu voru fi in periclu. Chiemarea acést'a speciala nu o are Duchulu sfantu in urm'a insusirei si epitetului seu de sfantu, ci in urmarea calitatii sale de Ddieu si de fatia a Santei Treimi, căci tóte 3. fetiele au participatu la regenerarea némului omenescu prin efeptuirea actului de rescumperare si prin infintiarea religiunei crestine.

Din aceste urméza că adiectivulu agion nu sta in nici unu raportu cu spiritulu si ideia versului 12. cap. 12. din S. Ev. Luca. Deci nici positiunea adiec-

tivului n'are vreo însemnatate pentru întielesulu acestui tectu, fie elu mai înainte séu în urm'a substantivului pnevma, acést'a nu alteréza de felu idea cuprinsa în versu 12, carea precumu vediuramu nu reclama de felu punerea adiectivului înainte substantivului. S. Evangelistu nu pune vreunu pondu pre adiectivu seau pre particul'a „to“, elu nu accentuéza însusirea de sfantu a Duchului, si nici tonulu nu zace pre aceste 2. cuvinte pre „to“ si pre „agion“, prin urmare si particul'a „to“ e folosita în v. 12. în calitatea ei ordinara de artichu, ér nu de pronume,

Totu din cauzele aceste si adiectivulu e postpusu substantivului în tectulu paralelu, în cap 13. v. 11. (S. Ev. Marcu), ér traducatoriulu romanu în ambele tecte, atât în cap 12. v. 12. catu si c. 13. v. 11. au tradusu versiunea acést'a cu: Duchulu sfantu.

În fine ne mai incredintiamu din cele dise pana aici, cà tectulu acést'a inca restórna teori'a Dlu autoru din punctulu alu 4., càci si aici aflamu în originalulu grecescu inca unu casu, unde agion pnevma sta în locu de pnevma agion, deórece precumu ne dovedescu tectele reproduse, S. Ev. Luca pune în versu 12. adiectivulu agion înainte substantivului pnevma, precandu în versulu paralelu acestui tectu în cap 13. v. 11. din 8. Ev. Marcu ilu aflam postpusu.

Deci basandume pre tóte cele dise si documentate în punctulu alu 12. afirmu: Intregu comentariulu facutu de Dlu autoru la tectele din punctulu 12. e falsu, si neadeverate suntu afirmarile Dlu autoru si comulate de mine în 4. puncte, si anume:

ad 1. S. Ev. nu accentuaza însusirea Duchului, cà e sfantu, ér positiunea adiectivului n'are nici o însemnatate în cele 2. tecte: S. Ev. Luca cap. 12. v. 10. si 12.

ad 2. Particul'a „to“ nu e intonata, si nu e aplicata în cele 2. tecte ca pronume, ci în calitate de artichu, deórece din nesciinti'a accentuarei urméza si lips'a pondului si a intonarei.

ad 3. Versiunea acést'a folosita în cele 2. tecte nu e reclamata de felu de spiritulu si idea acestoru tecte, si între idee si versiune nu exista nici unu raportu.

ad 4. Între versiunea acést'a si cea cu postpunerea adiectivului nu exista o astfelu de diferentia cà, folosindune de cea prima se esprimamu ceva diferitu de cea ce exprima versiunea a dóua. Despre acést'a ne incredintéza cele 2. casuri, în cari versiunea prima amu aflat'o aplicata în locul celeialalte.

Fîindu punctulu alu 12. ultimulu, lasu se urmeze rezultatulu cercetariloru obtienutu de Dlu autoru, si dupa aceea voiu precisá si eu positiunea ce trebuie se o iéu în urm'a observariloru mele critice fatia de opulu Dlu autoru.

„Din 100 de tecturi, pe cari le-amu tractatu pana aci, vedemu cà în Evangeliu terminulu pnevma ocura în multime de versiuni, cu deosebite întielesuri, anume:

1. a) *nearticulatu* a) fara atributu si b) cu atributele theou, kyriu, agion poneron, akatharton etc.

b) *articulatu* a) fara atributu si b) cu atributele tou patros, akatharton etc.

Cu însemnarea: vîntu, duchu în genere, duchulu omului, fantóma, chemare, dar, putere, ajutoriu, inspiratiune, duchu reu;

2. a) *cu premergereu pronumelui demonstrativu* a) fara atributu si b) cu atributele tou, then, agion,

b) *articulatu, insotitu de atributele tes alitheas, tó agion* — cu însemnarea: Duchulu celu sfantu, ca a treia persóna din s. Treime.

În spezialu amu vediutu cà din 100. de casuri numai în 18. se întielege persón'a a treia din Trinitate, carea ocura în cinci resp. siese versiuni, anume:

a) tó pnevma în 4. tecturi (Mat. 12, 31. Marcu 1, 10. Ioan 1, 32. 33 — pt 8)

b) tó pnevma tou theu în unu tectu (M 3. 16 — pt. 9)

c) tó pnevma agion sau to agion pnevma în 3 tecturi (Mat. 28, 19. Luca 12, 10. 12. — pt. 12.)

d) tó pnevma tes alitheas în 3. tecturi (Ioanu 14, 17. 15. 26. 16, 13 — pt. 10.)

e) tó pnevma tó agion în 7. tecturi (Mat. 12, 32. Marcu 3, 29. 12. 36. 13, 11. Luca 2, 26. 3. 22. Ioanu 14, 26. — pt. 11.)

Din tóte acestea este evidentu cà Evangelistii

a) desi sub cinci resp. siese forme, din cari trei (tó agion pnevma, tó pnevma agion, tó pnevma tó agion) cu prea mica diferentia, ne-au datu anumiti termini tehnici pentru numirea persónei atreia din s. Treime:

b) terminulu tó pevma tó agion, carele este celu mai precisu, e singuru folositu de toti Evangelistii în comunu, si singuru ocura mai de multe ori de cât ceialalti termini (7. 4. 3. 3. 1.), indicanduse prin acést'a cà terminulu tehnicu pentru numirea persónei a 3. din S. Treime în literatur'a ulterióra ar avé se fie tó pnevma tó agion.

c) Ocurandu pnevma în alte versiuni afara de cele aci citate, în spezialu nearticulatu, cu sau fara atributu, nu însémna persón'a a treia din Trinitate.

În cele urmatóre vomu vedé intru câtu acést'a indigitare a fostu întielésa si folosita în literatur'a.

Opiniunea mea basata pre cercetarile de pana acumu diferesce fórté de opiniunea Dlu autoru.

Diferenti'a acést'a se va cunósce mai bine din urmatórele.

Dupa Dlu autoru terminulu pnevma n'ar însemná pre Duchulu sfantu ca persóna în nici un'a din versiunile enumerate în punctulu 1. literile a) si b), precandu eu am demustratu cà terminulu pnevma însémna duchulu sfantu ca persóna si atunci candu terminulu pnevma e:

1. a) *nearticulatu* si anume a) *fara atributu* în tectele urmatóre: S. Ev. Mat. c. 22. v. 43.

b) *cu atributele* theu, kyriu, agion în tectele urmatóre: S. Ev. Mat. c. 1. v. 18, 20; cap 12. v. 28 S. Ev. Luca cap 1. v. 15, 35, 41, 67; cap 2. v. 25; cap 4. v. 1. si 18. — S. Ev. Ioan c. 7. v. 39. În tectele aceste atributulu theu ocura în unu casu, atributulu kyriu în unu casu ér atribulu agion în noua casuri,

b) *articulatu* a) *fara atributu* în urmatórele tecte: S. Ev. Mat. c. 4. v. 1; cap 12. v. 18. si 31 — S. Ev. Luca c. 2. v. 27; c. 4. v. 1. si 14. — S. Ev. Ioanu c. 1. v. 32 si 33; c. 7. v. 39.

b) *cu atributele* theou tou agion în urmatórele tecte: S. Ev. Mat. c. 3. v. 16; S. Ev. Luca c. 12. v. 10. si 12.

2. Tectele subintielese de Dlu autoru în punctulu acést'a la liter'a a) le-amu enumeratu radimendume pre resultatulu cercetariloru mele în punctulu primu la litera b) a), ér pre cele de la liter'a a) b) totu în punctulu trecut la liter'a b) b).

(Va urmá.)